

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagpostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt.

LETO XV. / STEVILKA 43

CELOVEC, DNE 28. OKTOBRA 1965

CENA 2.— ŠILINGA

Dr. Jakob Kolarič C. M.:

Svetniki v luči koncila

V luči sedanjega koncila se nam z nove strani pokaže naše razmerje do svetnikov v nebesih.

Mi, ki smo še na zemlji, smo božje ljudstvo na poti, svetniki so božje ljudstvo na cilju.

Namesto božje ljudstvo na zemlji lahko z drugo besedo rečemo: Cerkev na zemlji, svetniki pa so Cerkev v nebesih. Mi smo tedaj še potujoča Cerkev, svetniki pa so Cerkev, ki je že dospela domov.

Obe Cerkvi, Cerkev v nebesih in Cerkev na zemlji, sta skupaj eno božje ljudstvo.

Zakaj se imenujemo božje ljudstvo? Zato, ker nas je Bog ustvaril, Kristus, Sin božji, pa s svojo krvjo odkupil; pri krstu pa smo bili prerajeni v božje otroke.

Lahko rečemo še drugače; Cerkev je božje kraljestvo na zemlji; poleg božjega kraljestva na zemlji pa je nebeško kraljestvo. Božje kraljestvo na zemlji se nadaljuje v nebeškem kraljestvu. Kralj obojnega kraljestva je Kristus. Kakor smo mi na zemlji in svetniki v nebesih eno božje ljudstvo, tako je tudi božje kraljestvo samo eno.

In vendar je med obema razlika, celo zelo velika razlika. Božje kraljestvo na zemlji je sredi boja, božje kraljestvo v nebesih pa že slavi zmago. Zato govorimo o vojskujoči se Cerkvi in o zmagovalni Cerkvi. Mi na zemlji smo vojskujoča se Cerkev. Vojskujemo se z zunanjimi in notranjimi sovražniki, z vidnimi in nevidnimi sovražnimi silami, ki nas hočejo oropati nebeškega kraljestva.

Svetniki v nebesih so v zmagovalni Cerkvi. Dobojevali so boj in ostali zmagovalci. Če imamo vse to pred očmi, bomo lažje razumeli naš odnos do svetnikov in njihovo razmerje do nas.

Zvezo med nami in svetniki dela Kristus. On je kralj božjega kraljestva na zemlji in božjega kraljestva v nebesih. Mi na zemlji in svetniki v nebesih smo udje istega velikega občestva, kateremu je Kristus glava. Zato smo po njem vsi med seboj povezani.

Svetniki so v odlični meri deležni trojne Kristusove oblasti: duhovniške (svečeniške), učiteljske in kraljevske. Tako nam morejo pomagati v trojnem oziru, kjer smo njihove pomoči najbolj potrebni. Potrebna nam je njihova priprošnja, potreben njihov zgled in potrebno njihovo varstvo.

1. Potrebna nam je priprošnja svetnikov, ker so svetniki deležni Kristusove duhovniške oblasti, zato morejo za nas pri Bogu posredovati. Biti duhovnik pomeni biti srednik pri Bogu.

a) Cerkev na zemlji je prepričana, da ji Cerkev v nebesih more pomagati. Zato se njeni priprošnji vedno priporoča. Litanijske vse v svetnikov so dokaz, kako Cerkev zaupa v njihovo priprošnjo. Dolga je vrsta svetnikov, ki jih imenoma kliče; nekatere pa prositi tudi pod skupnim imenom. Vsi svetli očaki in preroki! Vsi sveti apostoli in evangelisti! Vsi sveti mučenci! Vse svete device in vdove! Prosite za nas!

Prav tako nam pričajo prazniki posameznih svetnikov, da so svetniki naši priprošnji. Vsaka naša molitev k svetniku izraža zaupanje v njegovo molitev, ki jo za nas polaga pred božji prestol. Tako molimo na praznik sv. apostolov Simona in Juda v prošnji po obhajilu: „Prejeli smo, Gospod, svete skrivnosti in ponižno prosimo, naj nam po posredovanju tvojih blaženih apostolov Simona in Juda daritev v čast njunega trpljenja koristi za ozdravljenje. Po Gospodu...“ Prošnja na praznik vseh svetnikov pa se glasi: „Vsemogočni, večni Bog, ki daješ, da zasluže vseh tvojih svetnikov slavimo na en praznik, prosimo (Nadaljevanje na naslednji strani)

Alžirski vrh v nevarnosti

Gre za ugled predsednika, polkovnika Bumediena

Afro-azijski vrhunski konferenci, ki so jo sklicali za 5. november v glavnem mestu Alžiru, preti nevarnost, da jo zopet odpovedo. V tem slučaju bi močno padel ugled alžirskega predsednika, polkovnika Bumediena med afriškimi in azijskimi deželami. Že enkrat, in sicer v juniju letos, je moral polkovnik Bumedien preložiti vrhunsko konferenco, zaradi nemirov, ki so nastali v Alžiriji po padcu Ben Bele.

Sedaj pa so Kitajci nenadoma postavili pogoje za sklicanje konference 5. novembra: na njej bi obsodili Združene države Amerike, dalje naj bi se konference ne smela udeležiti Sovjetska zveza.

Rdeča Kitajska, ki ni gotova, da bi se izpolnile njene zahteve, upa s podporo Pakistana in Kambodže preložiti vrhunsko konferenco na nedoločen čas. Polkovnik Bumedien se tudi boji, da ne bi nekatere Kitajcem naklonjene afriške države, n. pr. Tansanija in Somalija podprle pakiške zahteve. Tudi trenutna afriška konferenca, ki jo je sklical ganski predsednik Nkrumah v Akri, pomeni veliko nevarnost za vrhunsko konferenco v Alžiru. Te konference, na kateri je od 36 afriških držav navzočih le polovica, se udeležuje tudi Bumedien, ker se mu zdi nujno propagirati med udeleženci za vrhunsko konferenco v Alžiru.

Smrtni sunek Evropski gospodarski skupnosti

Izjava francoskega zunanjega ministra Couve de Murville, po čemer Francija vztraja na reviziji pogodbe Evropske gospodarske skupnosti (EWG), je vzbudila v briselskih krogih EWG pravi pravcati živčni pretes. Nekateri komentatorji gredo celo tako daleč, da označujejo francoske zahteve kot smrtni sunek za Evropsko gospodarsko skupnost.

Francoski zunanji minister Couve de Murville je zahteval popolno prenovitev Evropske gospodarske skupnosti. Bistvene zahteve bi bile: omejitev pravic komisije Evropske gospodarske skupnosti in ohranitev pravice veta za vsako posamezno vladno. Z novim letom bi bile tako možne samo večinske odločitve.

Šele ko bomo dosegli revizijo pogodbe, lahko dalje razpravljamo o rešitvi finančnih in kmetijskih problemov, je dejal Couve de Murville. Vprav prepričan zaradi teh dveh vprašanj je pravzaprav sprožil sedanjo krizo v Evropski gospodarski skupnosti.

Ti francoski pogoji, tako menijo zastopniki Evropske gospodarske skupnosti v Bruslju, bi lahko imeli za posledico, da bi prišlo do tesnejše zveze med ostalimi članicami Evropske gospodarske skupnosti proti Franciji.

Na drugi strani pa pravijo opazovalci, da je upadlo navdušenje za Evropsko gospodarsko skupnost. Tako je za Zahodno Nemčijo sedanji trg Evropske gospodarske skupnosti za njeno obsežno industrijo premajhen.

Italija trpi pod različnimi kmetijskimi dolžbami in se boji konkurence nekaterih drugih dežel, kot na primer: Grčije, Izraela, Tunizije, Turčije, Španije, katerim je Evropska gospodarska skupnost dovolila uvoz gotovih agrarnih produktov (poljskih pridelkov).

Stalni napadi francoskega predsednika de Gaulle proti Hallsteinu in po njem vodeni komisiji Evropske gospodarske skupnosti je pripeljalo do različnih mnenj znotraj komisije, s tem pa so se zopet odprla narodna nasprotstva.

Neodvisni italijanski časopis „La Stampa“ iz Turina je prinesel govor francoskega zunanjega ministra Couve de Murville pod naslovom „Francija zahteva odpoved evropske enotnosti in nudi kot vračilo pogajanje o Evropski gospodarski skupnosti“. Tiskovna agencija zahodnonemške liberalne stranke pa komentira: „Francija, Francija nad vse,“ razbereš iz vsakega stavka.

Študijski seminar avstrijske Lige za človečanske pravice

V soboto, 23. in nedeljo, 24. oktobra, se je zbralo v prosvetnem domu v Skocijanu v Podjuni okoli 35 delegatov in vabljenih članov Avstrijske lige za človečanske pravice iz vse Avstrije, da v referatih in diskusijah temeljito razmotrivajo o vprašanju „Avstrija in njene narodnostne skupine.“

Udeležence je prisrčno pozdravil koroški vodja Lige dvorni svetnik Erwin Pabst, nato pa je visokošolski profesor dr. Karl Lugmayer, podpredsednik organizacije, podal nekaj temeljnih misli o „Strpnosti kot podlagi vsake manjšinske politike“. Sledili so referati o situaciji v posameznih avstrijskih narodnostnih skupinah. Za Slovence je govoril okrajni šolski nadzornik Vovk, za Hrvate okrajni šolski nadzornik Mersič, za Madžare okrajni šolski nadzornik Tölly, o položaju dunajskih Čehov, Ciganov ter Židov pa je poročal tajnik Lige dr. Erich Körner, ki je imel v rokah tudi vodstvo celotnega dobro uspelega seminarja.

Manjšinska vprašanja

V diskusiji, ki je nato sledila, se je izkazalo predvsem, da je manjšinska problematika zelo občutljiva in mnogovrstna. Poudarjeno je bilo, da mora vsaka manjšina računati s takimi pripadniki, ki iz samega oportunizma menjaajo narodnost, hkrati pa je prišlo čisto jasno do izraza, da je treba videti psihološke in zgodovinske faktorje,

pa, da bo Liga podvzela ustrezne korake v zadevi topografskih napisov, sklenjena je bila resolucija predložena od tajnika NSKS dr. Vospornika, ki jo naj zborovanje naslovi na avstrijsko vladu in v kateri je predvsem izpovedano zadovoljstvo nad od kanclerja Klause v Jugoslaviji nakazano potjo manjšinske politike; v tej resoluciji Liga zavrača tudi ugotavljanje manjšine ter hkrati prosi vladu, da reši vsa še druga odprta vprašanja v sodelovanju z zastopniki narodnostnih skupin.

Nadalje so delegati in člani razpravljali o vprašanih prijavah k dvojezičnemu pouku (odjava od tega pouka oziroma možnost za odjavo bi bila na vsak način bolj pravična rešitev, ker ne bi pomenila diskriminacije), o slučajih očitne diskriminacije Slovencev, o zahvalnih adresah za v manjšinski publicistiki zaslužene osebe, o vprašanju Federalistične unije evropskih manjšin, o posebnem referatu pri koroški in gradiščanski deželni vladi, ki bi se bavil s slovenskimi, hrvaškimi ter madžarskimi kulturnimi vprašanji.

Volitev manjšinskega sosveta je bila zadnja točka dnevnega reda. V tem sosvetu sta dva delegata iz centralnega odbora ter skupno 18 odbornikov iz avstrijskih narodnih skupin. Za predsednika je soglasno ter z navdušenim aplavzom bil izvoljen naš dvorni svetnik ravnatelj dr. Joško Tischler.

Njegovo programsko izjavo prinašamo na drugem mestu.

Ob zaključku je spregovoril nato še dvorni svetnik Pabst ter pokazal predvsem mnogovrstnost manjšinskega problema, socialno pogojenost in zgodovinski razvoj.

Smemo ugotoviti, da je seminar kljub raznim mnenjem pokazal enotno gledanje v bistvenih in za manjšine življenjskih vprašanjih. Predvsem je dr. Körner opozoril na to, da smo v Avstriji še daleč od vzorne rešitve; še zdavnaj nismo Švica, kjer je vsaka skupina zares enakopravna, še zdavnaj ne Finska, ki štiti Švede tudi v primeru, da dosežejo samo 7 odst. celotnega prebivalstva neke upravne enote. Jasno pa je bilo povedano, da so ekstremisti tisti, ki dan za dnem glasno odrekajo Slovcem osnovne pravice, ne pa tisti, ki se zanje borijo.

Vsi, ki so se odzvali vabilu, so občudovali lepoto naših krajev ter lepoto naše pesmi. V soboto zvečer so selski fantje ter šentjanski tamburaši nudili zborovanju pester kulturni užitek.

V zvezi s seminarjem Avstrijske lige za človečanske pravice je bil v ponedeljek zvečer v celovškem radiu v oddaji „Echo der Zeit“ intervju z zastopniki Lige za človečanske pravice ter s predsednikom novo ustanovljenega manjšinskega sosveta dvornim svetnikom ravnateljem dr. Joškom Tischlerjem.

Kmečka gospodarska zveza VABILO

na občni zbor v četrtek, dne 11. novembra 1965 ob 14. uri popoldne v mali dvorani Mohorjevega doma v Celovcu

Spored:

1. Pozdrav in otvoritev,
2. „Kmetija ali farma“, ref. dr. Vinko Zwitter,
3. „O moderni živinoreji z vidika živino-zdravstva“, ref. dr. Marko Dumpelnik,
4. Poslovno in blagajniško poročilo,
5. Volitve novega odbora,
6. Slučajnosti.

Zaupniki zveze in vsi, ki se zanimajo za vprašanja modernega gospodarstva, iskreno vabljeni!

Za osrednji odbor
dr. Vinko Zwitter, tajnik;
Fric Kummer, predsednik.

Svetniki v luči koncila

(Nadaljevanje s 1. strani)

te, nakloni nam s pomnoženim številom priprošnjikov tudi zaželeno obilje svojega usmiljenja. Po Gospodu ..."

Cerkve in oltarji, posvečeni svetnikom, zgovorno govore, kakšno moč ima priprošnja svetnikov.

b) Še posebej so svetniki naši priprošnjiki pri sv. maši. Tam se še prav posebno izkažejo v svoji duhovni službi, ko z nami sv. mašo sodarujejo. „V občestvu združeni slavimo spomin najprej slavne vedno Device Marije... pa tudi tvojih blaženih apostolov in mučencev... in vseh tvojih svetnikov...“ Tako prosi Cerkev v tretji molitvi pred spremenenjem.

Tako se Cerkev pri maši ponovno obrača do svetnikov in z njimi združena daruje svojo daritev.

Naša molitev je revna, pomanjkljiva, nepopolna, zato potrebuje podpore, priporočila in večje moči. To ji dajo svetniki, naši bratje in sestre pri Bogu, ki so srečno končali zemeljsko pot. Sedaj kot prijatelji božji našo molitev dopolnjujejo, naše prošnje Bogu priporočajo, kot da bi bile njihove lastne prošnje, in s svojim zasluženjem pokrivajo nepopolnosti naše molitve.

Tako pri molitvi in še bolj pri sv. maši zaslutimo, kako zelo smo povezani z nebesko Cerkvijo, z vsemi svetimi in zveličanimi v nebesih. Oni so tam, mi pa smo na poti tja, med njimi in nami pa je vez molitve k njim in njihove priprošnje pri Bogu za nas.

2. Potrebno nam je varstvo svetnikov.

Svetniki so deležni tudi Kristusove kraljevske oblasti. Oni s Kristusom kraljujejo v nebeskem kraljestvu, zato nas morejo uspešno varovati. Njihovega varstva pa smo na nevarni poti tudi zelo potrebni. Kristus Kralj, ki vodi svojo potujočo Cerkev proti nebeski, nas neprestano bodri in v borbi krepi. Toda dokler smo na zemlji, smo vedno vojskujoča se Cerkev, ki jo napadajo sovražniki. Kot člani vojskujoče se Cerkve dobivamo v borbi tudi rane. Zato nam stoji ob strani zmagovalna Cerkev in nas v hudem boju podpira. V nebeski Cerkvi ni več grešnikov, vse človeške slabosti so od nje odpadle. Ima pa sočutje z nami, ki smo potujoča Cerkev, in v tem sočutju nam priha na pomoč.

Ne potrebujemo po pomoči samo v borbi, ampak tudi v drugih dušnih in telesnih stiskah: v trpljenju, žalosti, v boleznih. Svetniki so nam tudi v teh stiskah pomočniki. Ze na zemlji je njihova sreča bila v tem, da so mogli drugim pomagati. Ali naj bi sedaj v nebesih bili na slabšem? Da bi videli naše trpljenje, pa bi nam ne mogli pomagati? Potem bi njihova sreča v nebesih ne bila popolna. Ljubezen, ki so jo na zemlji gojili, je v nebesih še močnejša. Ta ljubezen je tudi tam njihova moč. Bog hoče svoje svetnike pred nami na zemlji poveljati in pokazati, kakšno veljavo imajo pri njem, zato hoče, da se izkažejo kot močni pomočniki v naših težavah. Ko prosimo njihove mogočne pomoči, s tem Boga častimo, ki jim je tako moč dal.

3. Potreben nam je tudi zgled svetnikov.

Svetniki nas učijo s svojim zgledom. Tako izvršujejo Kristusovo učiteljsko službo, katere so v nebesih poleg duhovniške in kraljevske službe deležni.

Česa nas njihovi zgledi učijo?

a) Učijo nas, kako se moramo premagovati. Vsak svetnik nam govori kakor sv. Pavel: „Dober boj sem bojeval, tek dokončal.“ Svetniki so se morali boriti z isto naravo, kakor jo imamo mi; imeli so podobna ali še hujša slaba nagnjenja, kakor jih v sebi nosimo mi; trpeli so take ali še večje skušnjave kakor mi; bili so zalezovani od pokvarjenega sveta in od hudobnega duha kakor smo zalezovani mi. Lahko rečemo še več: Nekateri so padli v iste grehe, imeli iste grešne navade kakor mi, pa so se iz njih dvignili. A oni so se vztrajno borili z vsemi temi ovirami in so jih premagali. V tej junaški borbi so nam zgled.

b) Učijo nas izpolnjevati božjo voljo. V tem je svetost: Vedno in povsod v vsakem položaju izvršiti božjo voljo, tudi tedaj, kadar to terjajo od nas junaške odpovedi.

c) Svetniki nas učijo, kako moramo nositi svoj križ.

Simbol potujoče Cerkve je križ, pa ne poveljčan križ, ampak s krvjo oškropljen. Potujoča Cerkev je vedno na Kalvariji. Šele ob koncu sveta se bo Kristus prikazal s poveljčanim križem na nebu. Svetniki so se zavedali, dokler so bili na zemlji, da morajo tudi sami nositi križ za našim križanim Kraljem. Tudi njihovega križa se je držala kri, ki je tekla iz njihovih vidnih

SPORAZUM ERHARD—FDP

Ze nekaj tednov so se vršila v Zahodni Nemčiji koalicijska pogajanja za sestavo nove vlade. Šlo je za to, ali bo ostala vladna koalicija med krščanskimi demokrati in liberalci (FDP).

V minulem tednu je padla odločitev. V Zahodni Nemčiji bo še naprej vladala koalicija krščanskih demokratov in krščanskih socialcev z liberalci (FDP). Pri težavnih pogajanjih so se sporazumeli tako, da je Erhardova krščanska demokratska stranka v nekaterih važnih vprašanjih popustila.

Po tem sporazumu bo obdržal liberalci Mende še nadalje ministrstvo za vsenemške zadeve, zraven tega pa bo tudi podkancler. Zato pa so se liberalci zavezali, da ne bodo več napadali krščansko socialnega predsednika Josefa Strauša.

Pogajanja so pokazala, da je Ludwig Erhard proti svojim nasprotnikom v lastni stranki — v prvi vrsti Konradu Adenauerju in Josefu Straušu — le uspel. Erhardova volja, ki je vztrajal, da mora Schröder biti zunanji minister tudi v novi vladi, je obveljala. V pogajanjih z liberalci (FDP) zaradi ministrstva za vsenemške zadeve je moral Erhard popustiti. Še pred nekaj dnevi je prof. Erhard izjavil, da ne bodo imeli v bodoči zunanji in notranji zahodnonemški politiki liberalci nič opraviti.

Na svoji prvi seji je Bundestag izvolil za predsednika krščansko demokratskega politika Eugena Gerstenmaierja.

V sredo preteklega tedna so izvolili v Bundestagu prof. Ludwiga Erharda ponovno za kanclerja Zahodne Nemčije.

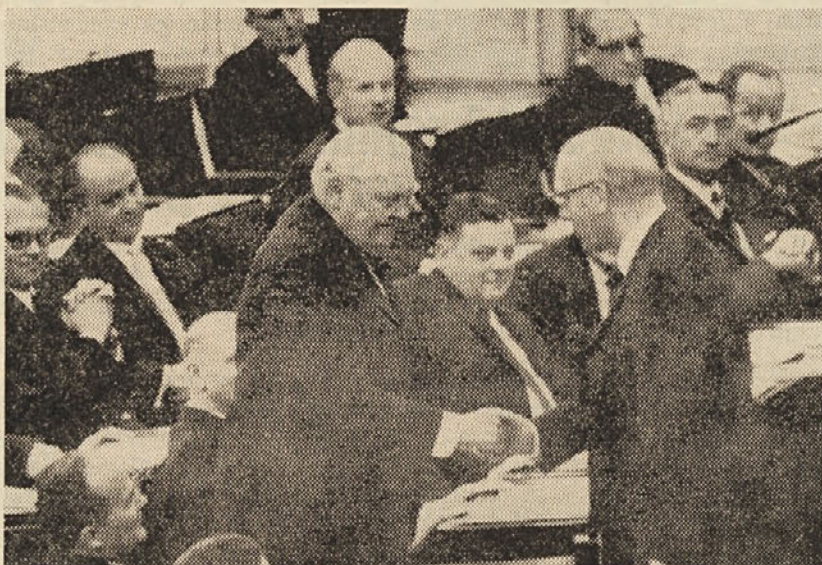
Za Erharda je volilo 272 poslancev, proti jih je bilo 200, 15 poslancev Bundestaga pa se je glasovanja vzdržalo. Izid glasovanja je pokazal, da so štirje poslanci iz vrst vladne koalicije glasovali proti prof. Erhardu. Pentajst belih volilnih listkov je bilo prav tako iz vrst poslancev, ki pripadajo ali krščanskim demokratom (CDU), krščanskim socialcem (CSU) ali pa liberalni stranki (FDP).

Sele dve uri pred izvolitvijo kanclerja, je odstranil Ludwig Erhard še zadnjo zapreko pri trdoživih koalicijskih pogajanjih. Moral je namreč obljubiti krščanski socialni stranki, t. j. bavarska sestrška stranka krščanskih demokratov, končno še petega ministra (kmetijskega) in pa sedež v svetu za obrambo. Krščanska socialna stranka je prijavila dodatne zahteve potem, ko je Ludwig Erhard popustil liberalni stranki.

S tem ima Zahodna Nemčija zopet svojega kanclerja.

Nekaj ur pred ponovno izvolitvijo za vladnega voditelja in dva tedna pred svojo uradno vladno izjavo, je Ludwig Erhard pred CDU in CSU frakcijo nakazal temelje svoje bodoče politike.

Prof. Ludwig Erhard je bil ponovno izvoljen od zahodnonemškega Bundestaga za zveznega kanclerja. Voditelj socialdemokratske opozicije Erler mu čestita k zopetni izvolitvi za zapadnonemškega kanclerja.

telesnih ran ali tudi iz nevidnih srčnih ran. Po križu so naravnost hrepeneli. „Zeja po trpljenju je gnala sv. Terezijo Vel., da je vzklila: „Trpeti ali umreti.“ Ista želja je navdala sv. Marijo Magdaleno Paciško, da se je dvignila do herojske odločitve: „Ne umreti, ampak trpeti!“ (Sodja, Duhovne vaje, 156). Ko je Kristus vprašal sv. Janeza od križa, kakšno plačilo si želi za vse, kar je zanj stonil in trpel, je svetnik odgovoril: „Gospod, trpeti in biti zaničevan zaradi tebe.“ (Brevir.) Ko je bolnega francoskega duhovnika Gloteaux-ja vprašal njegov rodni brat: „Ali rad trpiš?“ je odgovoril: „Da, ker je to najlepše življenje in se s trpljenjem najbolj Bogu približamo, kajti vsako

Politični teden

Program nove vlade določa zvestobo sedanjim zavezništvo in poudarja prednost združitve Nemčije. Bonnška vlada si bo prizadevala, da ohrani prijateljstvo s Francijo, hkrati pa bo zagovarjala uresničevanje določb rimskega sporazuma. S tem v zvezi se predlaga sestanek predsednikov vlad šestih držav. Program poudarja zvestobo atlantskemu zavezništvu z ZDA, zahtevo, naj Zahodna Nemčija sodeluje pri odločitvah o jedrskem orožju v NATO. Dalje je govora o „previdnosti“ pri navezovanju diplomatskih odnosov z vzhodnoevropskimi državami in ponavlja se, da je Zahodna Nemčija „edina zakonita predstavnica vsega nemškega ljudstva“.

Kar se tiče notranje politike, določa program trdnost valute in izenačenje proračuna. Poleg tega bo stranka predlagala ponovno izvolitev Gerstenmaierja za predsednika Bundestaga.

NAPETOST ZARADI RODEZIJE

Ze v prejšnji številki smo pisali, da hoče Južna Rodezija na svojo roko razglasiti neodvisnost. Proti enostranski razglasitvi neodvisnosti pa niso le nekatere afriške države, nego tudi nekaj držav Commonwealtha. Z zadevo se je baval tudi skrbniški odbor glavne skupščine Organizacije združenih narodov, ki se je tudi izrekel proti samovoljni južnorodezijske vlade. Poleg tega je dala razumeti Smithu tudi vlada

Združenih ameriških držav, da ne bo priznala manjšinskega režima v Južni Rodeziji.

Toda kot izgleda, se južnorodezijski ministriški predsednik Smith ne meni za vse te stvari. Pretekli teden je poslal celo pismo britanskemu premieru Harroldu Wilsonu, v katerem mu sporoča, da je njegova vlada sklenila, da bo enostransko razglasila neodvisnost, če Velika Britanija ne razglasi takoj neodvisnosti na podlagi ustave iz leta 1961. Ta ustava namreč določa, naj vlada, ki jo sestavljajo samo belci, vodi to kolonijo. Kakor znano pa živi v Južni Rodeziji 230.000 belcev in nad štiri milijone črncev.

Predsednik južnorodezijske vlade Smith je sporočil sklep vlade po seji, ki je bila v sredo minulega tedna. Smith je dejal, da so sklep o enostranski razglasitvi neodvisnosti sprejeli načelno. V svojem pismu britanskemu predsedniku vlade Wilsonu pravi Smith, da bi razglasitev neodvisnosti Južne Rodezije na podlagi ustave iz leta 1961 bila pravična in razumna, ker ustava določa pet načel, na katera se naslanja stališče britanske vlade. Smith pravi dalje, da se obvezuje spoštovati ustavo in sprejeti britansko intervencijo v nasprotnem primeru. Pismo zaključuje: „Sprejeli smo že sklepe o prihodnjih korakih. Posledice, ki bi mogle nastati, so v celoti odvisne od vašega odgovora na ta poziv, ki vam ga pošiljam.“

V Londonu je bila zaradi tega kočljivega vprašanja Južne Rodezije seja zunanje-politične komisije in komisije za obrambo v vladi.

... in pri nas v Avstriji

VLADA JE PADLA

Strankarski spori med OeVP in SPOe se, kakor smo na tem mestu že nekajkrat poročali, že dolgo vlečejo kot usodna rdeča nit skozi avstrijsko domačo politiko. V tako imenovani veliki koaliciji je ponovno prišlo do manjših ali večjih nesoglasij, ki so že večkrat ogrožala plodno delo vlade. Dolgo časa je torej že „pokalo“ v njej in že parkrat je grozil polom v parlamentu. A vselej se je našlo nekaj vplivnih mož, katerim se je posrečilo pomiriti „prevroče“ duhove in najti kakor koli ugodno rešitev.

V zadnjih mesecih pa je bilo opazati, da postaja prepad med socialisti in ljudsko stranko vedno večji, tako da je konec prejšnjega tedna prišlo do dokončnega zloma te koalicije, in sicer ob začetnih debatah o državnem proračunu za leto 1966 v parlamentu.

Ze nekateri predznaki so kazali na to, da se bliža konec tega čudnega političnega „zakona“. Pri letošnji proračunski debati pa sta si obe skupini temeljito „skočili v lase“ in druga drugi „odpovedali zvestobo“. Zvezni kancler dr. Klaus je naslednji dan, t. j. v soboto, odšel k državnemu pred-

sedniku, kateremu je javil odstop celotne vlade. Predsednik Jonas je odstop vzel na znanje in zaprosil, naj ona še naprej vrši posle. Pretekli ponedeljek pa je bila izvršena slovesna zaprisega nove, tako imenovane prehodne vlade, katere člani so vsi dosedanja ministri. Nova stara vlada bo opravljala le najnujnejše posle, določila termin novih državnoborskih volitev in njih izvedbo.

OZADJE VLADNE KRIZE

Zvezni kancler dr. Klaus je v svojem radijskem nagovoru zadnjo soboto nekoliko prikazal ozadje te krize: „Za l. 1966 torej ne bo proračuna, ker SPOe noče imeti nikakega rednega proračuna za prihodnje leto. To pa zato ni hotela, ker hoče doseči, da bi prišlo do pomladanskih volitev državnih poslancev. Nove volitve pa hoče SPOe zato izsiliti, ker bi čimprej mogoče rada dosegla svoj jasno prikazani cilj: doseči, da zasede mesto kanclerja socialist. Pri tem upa, da bo tem hitreje dosegla ta cilj, čim prej se bo mogla poslužiti komunistične pomoči, kot je to storila pri zadnjih deželnozborskih volitvah na Tirolskem. Poleg tega mora pustiti čim manj časa razvoju novoustanovljene stranke svojega nekdanjega vneta sodelavca, bivšega notranjega ministra Olaha. — To je dejansko ozadje, zakaj ni bila dosedanja vlada obeh velikih vladnih strank sabotirana šele pri glavni proračunski debati, temveč že pri obravnavi ureditve stanovanjskega problema in končno zopet pri pogajanjih glede ljudskega glasovanja o nujnosti radijske reforme. SPOe je odstopila od vseh dosedanjih gesel o ravnotežju in sedaj hoče doseči tudi mesto državnega kanclerja.“

V zvezi z osnutkom novega proračuna je v obrambo finančnega ministra izjavil, da dr. Schmitz že od vsega početka ni napravil za l. 1966 kekega „volilnega proračuna“, temveč proračun, ki odgovarja denarni vrednosti šilinga in ki bi bil res veljaven za vse leto 1966 ter bi bil v njem vključen tudi tako imenovani eventualni proračun. Dr. Klaus je nadaljeval: „Tudi v zadnji izdelani obliki proračuna je finančni minister pokazal svojo odgovornost nasproti avstrijskemu gospodarstvu in denarni vrednosti; nadalje je poskrbel tudi za odpravo škode po vodnih poplavih in se pokazal pripravljenega boljše denarno podpreti pouk, izobrazbo, znanstvena raziskovanja itd.“ — Nato je dr. Klaus še navedel, da pa je dr. Schmitz odločno za to, da je treba gospodarjenje pri železnicah spraviti na čimbolj zdravo podlago, da bo čimprej opravljen izredno velik primanjkljaj, ki ga še vedno izkazujejo in ki bi naj bil prihodnje leto še večji. — Kdaj bodo državnoborske volitve, še ni dokončno določeno, na vsak način pa spomladi 1966, medtem ko poteče zakonodajna doba sedanjega parlamenta šele v jeseni prihodnjega leta.

Lep nov dar naše Mohorjeve družbe

Ze več let zaporedoma nas ob prazniku Vseh svetnikov razveselijo nove knjige Družbe svetega Mohorja v Celovcu. Ob Vseh svetih je dan že precej krajši in večeri so daljši kot prej. Tudi je že hladno ob večerih in ni več prijetno sedeti pred hišo in gledati, kako zajema mrak dol in breg okoli nas. Zato človek rad seže po kakšni knjigi in si z njo krajša doje večere in se razvedri po trudapolnem dnevu. Mohorjeva knjiga je torej dobrodošel gost. Se več lahko rečemo: Mohorjeva knjiga je prijatelj, ki ga z veseljem zagledamo in mu damo primerno mesto v svoji hiši.

Zvedeli smo, da so nove mohorjeve v glavnem dokončane in da so jih pričeli razpošiljati na vse kraje. V razpošiljalnici Mohorjeve družbe imajo te tedne zares veliko dela. Po farah na Koroškem bodo knjige dobili še ta teden. Udje Mohorjeve družbe in njeni prijatelji bodo torej lahko kmau prejeli vsak svoj letošnji knjižni dar.

Gotovo se sprašujete ob tem, kaj nam je letos pripravila za branje ta naša starodavna knjižna družba, katere duhovni oče je v sluhu svetosti umrl lavantinski škof Anton Martin Slomšek? Kakšen je letošnji knjižni dar celovške Mohorjeve družbe? Popišimo ga na kratko!

Letošnji knjižni dar Družbe sv. Mohorja v Celovcu obsega štiri knjige. Prva je: Koledarska knjiga. Druga je povestna in ima naslov „Kaplan Klemen“. Tretja je življenjska: napisal jo je rajni prošt Benetek in ji dal naslov „Malo spomina“. Četrta knjiga pa je potopisna. V njej popisuje g. Vinko Zaletel svoje potovanje po Indiji.

Katera knjiga je lepša, boste vprašali. Težko je to povedati. Eden se zanima bolj za to, drugi za ono. Okusi ljudi so zelo različni. Lahko pa na splošno rečemo: letošnji knjižni dar bo vsakega zadovoljil vsaj v nekaterih pogledih in nikomur ne bo žal, če bo knjige naročil.

Naša sveta dolžnost

Sedaj, ko so knjige izgotovljene, je treba da pridejo med naše ljudstvo. Čitatelje našega lista prijazno vabimo na naročilo in jim jih priporočamo. Kupiti redni knjižni

dar Mohorjeve družbe je namreč za vsakega našega človeka, lahko rečemo sveta dolžnost.

K temu nas najprej priganja spomin na naše ljube starše in dede. Ti naši predniki so se prav ob Mohorjevi knjigi učili brati in so se naučili marsikaj koristnega za življenje. Hiša za hišo po naših vaseh je imela mohorjeve in leto za letom je bila Mohorjeva knjiga dobrodošel gost v njih. In če so Mohorjeve knjige brali naš oče in mati, zakaj bi jih ne brala sin in hči? Sveta dolžnost iz spoštovanja našega rodu je, da naročimo Mohorjeve knjige in da prenesemo ljubezen do dobre in domače knjige naprej na naše sorodnike in potomce.

Drugič: dajmo, kupimo Mohorjeve knjige tudi zato, ker jih je izdala naša domača knjižna založba. Častitljiva je ta založba, kajti praznovali smo pred leti že njeno stoletnico. Tolikokrat kupimo kakšno knjigo ali časopis druge založbe. Če to delamo, dajmo in kupimo še naše reči in predvsem naše. Najmanjša podpora, ki jo damo Družbi sv. Mohorja v Celovcu, je ta, da kupimo njene redne knjige. Knjige izdajati je težko delo. Veliko je skrbi prej, dokler ni knjiga izdana. Treba je zbrati mnogo sredstev, da se kupi papir za knjige, svinec za tiskanje in da plačaš delavce v tiskarni. Vse to je treba narediti prej, preden si dobil sploh kakšen šiling za knjigo. Za tiskanje je treba imeti komplicirane stroje in jih vzdrževati. Tako knjižno ustanovo, kot je Mohorjeva, je treba stalno in redno podpirati, ji dajati poguma in pomagati do primernih sredstev. En način, kako to naredimo — in najlažji način — je ta, da zdaj, ko izidejo Družbine knjige, knjige kupimo.

Tretjič: letošnje knjige so tako zanimive, da jih je res treba razširiti po vseh naših hišah. Povejmo o vsaki knjigi nekaj podrobnosti!

Koledarska knjiga

Letošnja Koledarska knjiga Družbe sv. Mohorja je spet takega obsega kot lanska. Najprej podaja kalendarj za leto 1966. Ta ima to posebnost, da iz njega vidimo, kateri svetniki se obhajajo v vsej Cerkvi in

da zaradi tega laže zasledujemo službo božjo. Dalje je v tem koledarju spet enkrat seznam najrazličnejših svetniških imen. Pri mnogih svetnikih zvemo tudi, kdaj so umrli. Ta seznam je bil na novo pregledan in je zgodovinsko utemeljen. Ostalega branja je v Koledarju veliko in najrazličnejšega. Tudi raznih reči za razvedrilo ne manjka. Pa tudi mladina ima v njem svoj kotichek. Nekateri bodo z zanimanjem pogledali morda na zadnji članek v Koledarju, ki govori o Mohorjevem dijaškem domu. Zunanja oprema Koledarja je podobna opremi lanskega Koledarja.

Mauserjev „Kaplan Klemen“

Ta ali oni je že z zanimanjem sledil igri „Kaplan Klemen“, ki so jo večkrat uprizorili različni naši odrski igralci. V igri je zgodba povedana običajno le bolj na kratko in ne podrobno. Povest pa popisuje podrobno, da zveš reči, ki jih pri igri nikdar

Pisatelj Karel Mauser, ki je napisal povest „Kaplan Klemen“.

ne vidiš ali ne slišiš. Zato imajo letošnje večernice z naslovom „Kaplan Klemen“ vrednost tudi za tiste, ki so igro videli. Še več lahko rečemo: prav tisti, ki so igro videli, bodo knjigo še z večjim zanimanjem brali.

Pisatelj Karel Mauser je to povest napisal že pred leti za „Koroško Kroniko“. Sedaj jo je prebral in pripravil za knjižno izdajo. Po „Kroniki“ jo je prevedel švicarski pisatelj Walter Schmid v nemščino in iz nemščine je nastal tudi kasteljanski (španski) prevod. Vsi, ki so doslej brali to lepo socialno zgodbo, so obžalovali, da povest še ni izšla v slovenski knjižni izdaji. Sedaj se jim je ta želja izpolnila in kdor zbira Mauserjeve domače povesti, bo dosedanjim knjigam pridružil še to, ki je nekaj svojstvenega. Vsebinske povesti je zanimiva in se godi pred zadnjo vojno v revnih barakah okoli mesta Ljubljane. Bogoslovci iz semenišča zahajajo med revne ljudi in njihov obisk ima med siromašnimi prebivavci barak svoj odmev. Tako se splete zgodba bogoslovca, pozneje kaplana Klemena.

Povest „Kaplan Klemen“ je precej obširna. Ima 352 strani. To je obseg dvojnih večernic. Tega bodo veseli predvsem tisti, ki si želijo daljših povesti. Za izdajatelja je pa seveda to manj prijetno. Toda Družba ni hotela razdeliti knjigo v dva dela in pričakuje, da bodo naši bralci doprinesli svoj delež k izdaji knjige s tem, da bodo knjigo priporočili še drugim. Če bo knjiga kmalu razprodana, bo pa s tem pomagano Družbi.

Benetkovi spomini

Ze pred meseci je bila natisnjena knjiga, ki jo je napisal rajni prošt Anton Benetek „Malo spomina“. Na 100 straneh podaja pisatelj te življenjske knjige v 14 poglavjih zgodbe iz svojega življenja. Začenja z mladostjo in potem hodi po vseh svojih delovnih postojankah, v Črni, Zelezni Kapli, v St. Juriju, St. Ilju, na Djekšah, Zihpoljah in v Tinjah ter pripoveduje, kaj je doživel. Z vsako svojo zgodbo nas nekaj uči. Ta knjiga je velike vzgojne vrednosti. Posebno si je pisatelj želel, da bi jo brali naši študentje in bi iz nje videli, kaj je to življenje človeka, ki je delal vseskozi za dobro ljudstva in blagor duš. Knjigo krasi 22 slik na posebnem papirju in ji daje svojo vrednost. Ljudje se bodo ob njih spomnili marsikaterega dušnega pastirja, ki so ga poznali.

Ponekod so to knjigo že prodajali, po-

Prošt Anton Benetek v zadnjih letih pred hiško pokoja v Velikovcu.

nekod pa jo bodo prejeli šele zdaj z drugimi mohorjevkami. Toplo jo priporočamo, saj podaja kosček naše zgodovine in našega življenja. Knjiga je tako pomembna, da se zanjo zanimajo tudi nemški sodeželani.

Vsem, ki niso bili še v Indiji

Končno omenjamo še letošnjo četrto Mohorjevo knjigo: potopis našega znanega predavatelja in razkazovavca skioptičnih slik, Vinka Zaletela. Znano je, da se je udeležil zadnjega evharističnega kongresa v Bombayu v Indiji in potem obiskal še večino naših indijskih misijonarjev. Ker marsikje ne morejo poslušati njegovih predavanj in pri predavanju tudi ne more vsega zanimivega povedati, je napisal za Mohorjane letošnjo knjigo „Po Indiji sem ter tja“. To knjigo bodo naši rojaki brali z vso zavzetostjo in je ne bodo odložili, dokler je ne preberejo. Že ob branju Grdinove knjige „Po severu in jugu“ sem čutil, kaj je domače pisan potopis. Tako je tudi pri tej knjigi: s pisateljem kar potuješ po Indiji

Pisatelj Vinko Zaletel, ki je napisal knjigo „Po Indiji sem ter tja“.

in doživljaš, kar je doživljal on. Pa g. Zaletel ne popisuje veliko o sebi, ampak le malimučke. Pač pa piše, kaj je videl in zakaj so po Indiji take razmere. Kdor bo to knjigo prebral, bo razumel, zakaj se Indiji in Pakistanci sedaj prepirajo za Kašmir. Ta svet je nekaj čisto posebnega in nam v veliki meri nepoznanega. Za splošno izobrazbo je branje te knjige zelo koristno. Knjiga obsega 192 strani ima zelo lepo zmanjko opremo in veliko slik.

Le za nekaj šilingov

H koncu povejmo še to, da so redne knjige Mohorjeve družbe izredno poceni. To je možno samo, ker jih vsako leto vzame veliko naročnikov doma in v tujini. Pozneje bi bilo primerno, da se te knjige prodajajo dražje. Tudi bi bilo morda dobro, da se knjiga prodaja po tako nizki ceni samo, če jih vzameš skupaj: vso zbirko štirih Mohorjevih knjig.

Ko se veselimo novega izida Mohorjevih knjig, jih toplo priporočamo vsem. Priporočamo te knjige drugim in po možnosti naj povsod naroče vso zbirko — štirih Mohorjevih knjig.

Dr. Theodor Veiter:

(Nadaljevanje)

Völker im Volke Österreichs

Ponatis iz avstrijskega tednika „Die Furche“

Im folgenden zeigt der Autor das kirchliche Leben der Kärntner Slowenen.

Zusammenschluß der Studenten

In Wien besteht ein sehr rühriger Verein von Hochschülern der slowenischen Volksgruppe in Kärnten, nämlich der „Klub slowenischer Studenten“ (Klub slowenischer Studenten in Wien). Er gibt auch ein (hektographiertes) Mitteilungsblatt „Information“ heraus, das sich mit österreichischen Minderheitenfragen (nicht nur der Slowenen) befaßt. Zahlreiche bedeutende österreichische Politiker der beiden Großparteien haben dort schon Vorträge gehalten, ebenso auch Wissenschaftler und Journalisten, und dabei stets eine sehr aufgeschlossene, Österreich von Grund auf bejahende Einstellung dieser Studenten erlebt. Seine Mitglieder sind weitaus überwiegend der katholischen Gruppe (Narodni svet) nahestehend. Gelegentlich trifft man Angehörige des Klubs auch auf internationalen Tagungen über Minderheitenfragen, während der heute einzige Dachverband der europäischen Minderheiten, die „Föderalistische Union europäischer Volksgruppen“ (FUEV), Kopenhagen, von den Kärntner Slowenenorganisationen nur den Volksrat als angeschlossenes Mitglied zählt, der aber schon seit Jahr und Tag sich von den FUEV-Kongressen fernhält und für die so wichtige Arbeit der FUEV kein Interesse mehr bekundet.

Eigene Rundfunksendungen...

Die Kärntner Slowenen werden im österreichischen Rundfunk, Studio Klagenfurt, durch eigene slowenische Sendungen sehr stark berücksichtigt. Die erste slowenische Sendung erfolgte noch auf Veranlassung der britischen Besatzungsmacht in der Sendergruppe Alpenland² am 6. Jänner 1946 in Ferlach unter Verantwortung des auch heute noch für die slowenische Sendungen

verantwortlichen Hauptreferenten (Helmuth Hartmann). Seither sind diese Sendungen, an welchen Berater und freie Mitarbeiter beider slowenischer Dachverbände mitwirken, sehr ausgebaut. Die wöchentliche Sendedauer in Slowenisch beträgt zwischen 275 und 295 Minuten, wobei im I. Programm täglich zwischen 30 und 40 Minuten, am Samstag länger beziehungsweise häufiger gesendet wird. Sendesprache ist dabei die slowenische Hoch- beziehungsweise Schriftsprache, jedoch nicht in der etwas überspritzten Neumodellierung Laibachs. Diese Sendungen in der Hochsprache werden übrigens von allen Slowenen, auch den Windischen, völlig verstanden, ein Argument mehr dafür, daß die sogenannten Windischen die in Kärnten übliche und auch in der Literatur und Presse gebrauchte Hochsprache voll verstehen. Vergleicht man die Rundfunkrechtslage in Südtirol damit, so fällt der Vergleich übrigens sehr zugunsten Österreichs aus.

Im Schlußartikel der Serie behandelt Dr. Theodor Veiter noch die ebenfalls durch den Staatsvertrag geschützten Slowenen in der Steiermark und schreibt dann richtungweisend in seinen abschließenden Ausführungen:

Was noch zu tun ist

Aber es wäre doch falsch, zu sagen, daß das heutige Österreich das ohne Beeinträchtigung der Staatssicherheit leicht mögliche Maximum dessen gewährt hat, was eine weitschauende und großzügige Minderheitenpolitik tun könnte. Schon die Einreiseverbote, die über die slowenischen Wissenschaftler vom Laibacher Minderheiteninstitut für Studienreisen in österreichische Minderheitsgebiete verhängt sind, gehören aufgehoben.

² Mitteilung des Intendanten von Studio Klagenfurt, P. Goritschnig, an den Verfasser.

IZ KOROŠKE DIJAŠKE ZVEZE:

Prvi sestanek

V sredo, dne 13. oktobra 1965, so se zbrali člani Koroške dijaške zveze v karlem številu v Mohorjevi dvorani k prvemu sestanku letošnjega šolskega leta.

Začeli smo s pesmijo, nakar je najprej g. dr. France Cigan podal nekaj misli o naši organizaciji, ker smo pri seji KDZ sklenili, da bo pri vsakem sestanku govor tudi o načelih KDZ in o organizatoričnem delu sploh.

G. dr. Cigan nam je razložil, kaj pomeni beseda organizacija: Organizacija je nek organ, ki veže člane z istimi cilji, ki so si jih stavili. Predavatelj je primerjal organizacijo s telesom, v katerem so vsi udje povezani v eno celoto, kar velja tudi za našo organizacijo. Če člani pri organizaciji ne sodelujejo (ne hodijo na sestanke, se ne brigajo za navodila in nasvete, ki jih pri vsakem sestanku dobijo, ne plačujejo članarine itd.) kot bi morali, potem organizacija ni zdrava in ne more uspešno vršiti svoje naloge.

Tajnik Karničar Ludovik nam je nato na kratko narisal program zunanjih prireditvev, ki so v letošnjem šolskem letu na programu: proslava 5. obletnice ustanovitve KDZ v božičnih počitnicah, duhovne vaje, zaseben pustni večer KDZ in tabor v Trstu, ki naj bi bil ob koncu šolskega leta.

Sledil je referat, ki ga je imel predsednik srednješolcev Jernej Marko o resolucijah študijskih dni v Selah. Govoril je o sodelovanju dijakov pri domačem kulturnem društvu z lastnimi idejami, da bi tako dvignil kvaliteto domačih prireditev. Omenil je možnost skioptičnega predavanja, ki bi ga naj dijak lahko pripravil, najprej v doma-

OBJAVA

Na naših gospodinjstvih šolah šolskih sester v Št. Rupertu pri Velikovu in Št. Jakobu v Rožu se prične pouk 4. novembra.

Interne gojenke naj pridejo v zavod 3. novembra.

Vodstvo šole v Št. Rupertu in Št. Jakobu.

čem kraju, pozneje morda tudi drugod. Opozarjal nas je na knjižnice (občinske knjižnice), za katere bi se moral dijak zanimati. Nato nas je vzbudil za sodelovanje pri slovenskem časopisju. Dijaki bi morali več pisati v časopise, saj ima dijak na tem področju dovolj možnosti. Lahko bi pisal stvari, ki bi zanimale predvsem tudi dijake in bi s tem veliko prispevali, da bi dijaki dobili večje zanimanje za slovenske časopise.

Nazadnje je spet g. dr. Cigan spregovoril nekaj besed o možnosti ustanovitve folklorne krožka pri KDZ. Namen tega krožka bi bil: pridobivati za narodnim blagom, zbirati narodno blago (zapisovati, snemati na trak) in ga ponovno izvajati (pesmi, ples). Zaradi ponovnega izvajanja je seveda težava pri članih, ker dijak nastopa lahko samo eno ali dve leti. Pogoji za uspešno delovanje take skupine pa je trajnost, da si pri tem pridobi nekaj izkušenj. Velika naloga dijaka pa je, predvsem še v poznejših letih, zbirati in ohraniti zaklade naše kulture. S to mislijo je g. dr. Cigan zaključil svoje kratko izvajanje o možnosti folklorne krožka.

Sledila je diskusija, v kateri smo nejasnosti in probleme, ki so nastopili pri sestanku preraševali. Kot zaključek pa smo ob koncu zopet zapeli pesem in se nato polni dobre volje in novih idej razšli.

Iz takih sestankov vidimo, da tiči v naši Koroški dijaški zvezi idealizem, s katerim skuša premagati vse probleme — in jih tudi bo ob sodelovanju in pomoči vse slovenske koroške mladine. — MA —

Občni zbor Kluba slovenskih študentov na Dunaju

V petek, dne 15. oktobra, je imel Klub slovenskih študentov na Dunaju prvi sestanek v novem študijskem letu in hkrati svoj redni letni občni zbor, ki je na njem podal obračun o delu v minulem študijskem letu. Kot goste je pozdravil dosednji predsednik Pavel Zdovc na občnem zboru častnega člana Kluba slovenskih študentov na Dunaju in rektorja slovenskega visokošolskega doma patra Ivana Tomažiča, univ. prof. Lojzeta Umeta iz Ljubljane ter starešino kluba, odvetnika dr. Toneta Jelena.

Spored je obsegal poročila odbornikov, sprejem novih članov, volitev novega predsednika, predloge za novo delovno leto ter slučajnosti.

Dosednji predsednik Pavel Zdovc je najprej opozoril na majhen jubilej, ker je imel Klub slovenskih študentov letos že peti občni zbor v začasnem študentovskem domu „Korotanu“. Dejal je, da se naj zavedamo velikega pomena že tega začasnega študentovskega doma tudi za razmah klubskega življenja in delovanje v minulih letih. Ob tej priložnosti se je prav posebno zahvalil v imenu slovenske visokošolske mladine na Dunaju gospodu rektorju, p. Ivanu Tomažiču za vso pomoč, ki jo je nudil posameznikom in klubu kot organizaciji. Prav posebne hvale pa so vredni napori in skrb p. Ivana pri uresničevanju novega „Korotana“.

Bivši predsednik se je tudi iskreno zahvalil vsem za pomoč in sodelovanje v minulem letu ter ponovno poudaril življenjsko potrebo enotnosti. Svaril je pred tem, da si visokošolci ne bi ustvarjali novih, nepotrebnih in v današnji dobi naravnost anahronističnih problemov in težav in komplikacij. Razcepljanje narodnih moči na dunajskih visokošolskih tleh bi mogoče krepilo eno skupino ali eno slovensko stranko, a slovenska narodna skupina bi brez dvoma trpela škodo ob tem. Dejal je, da je visokošolska mladina čisto gotovo toliko važen del manjšine, da bi takšni eksperimenti prej ali slej negativno vplivali na manjšino kot celoto. Primerjal je manjšino z državo in ugotovil, da tožijo v Avstriji, da je med politiki preveč strankarjev in premalo državljanov, samo da manjšina kaj takega še teže prenaša. Odgovornost pred narodno skupino kot celoto, da mora biti za slehernega zavednega koroškega Slovenca prvo, potem šele odgovornost pred posamezno skupino ali stranko! Klub slovenskih študentov na Dunaju sloni na tako široki podlagi, da v njem lahko sodeluje vsak narodno zaveden slovenski študent in razvija svoje talente in svoje energije.

Ob koncu je še izrazil željo, da bi sodelovali tudi v prihodnjem letu vsi, ker nas čakajo velike naloge. Dane pa so nam tudi velike možnosti, ki se jih naj poslužujemo kot Slovenci in Avstrijci.

O klubski notranji in zunanji dejavnosti je poročal tajnik kluba Jožko Buch. V minulem študijskem letu je imel klub 22 sestankov in prireditev, in sicer pet družabnih prireditev ali večerov (družabni večer s plesom, miklavževanje, praznovanje dveh promocij, pustni ples ter zaključni večer ob koncu leta ter z majhno udeležbo izlet na mednarodni folklorni festival na Moravsko. Dvanajst večerov je bilo posvečenih

izobrazbi. Klub je imel čast, da je pozdravil v svoji sredi kot predavatelja avstrijskega zunanjega ministra dr. Kreiskega, ki je predaval o avstrijski zunanji politiki. Višji študijski svetnik prof. dr. E. J. Görlich pa je govoril o nemškonskonalnem potvarjanju avstrijske zgodovine. Na enem sestanku je obravnaval ministerialni svetnik dr. A. Andorfer vprašanje glagoljaštva in nove liturgične reforme. Ddr. Walter Hecht je dal zgodovinski pregled študentovskih organizacij v Avstriji. Prof. dr. France Cigan je prikazal slovensko narodno pesem s primeri.

Predavali so tudi klubaši: o vtisih iz Moskve in Sovjetske zveze, o novih strujah v katoliški Cerkvi, o pedagogiki ter o vrednosti materinega jezika, o prazgodovinskih in rimskih kulturnih spomenikih na Koroškem. Bavili so se tudi s slovenskim položajem na Koroškem. Na štirih večerih so obravnavali klubaši klubske zadeve v smislu demokratičnega načela v upravi organizacije.

Klub slovenskih študentov pa je gojil tudi zunanjo dejavnost. Sem spadajo odprte prireditve, stik z drugimi organizacijami in osebnostmi, počitniški sestanki ter klubske publikacije.

V tem letu je klub v širšem krogu proslavil obe obletnici novejši avstrijske zgodovine. Proslava, organizirana skupno s Hrvatskim akademskim klubom, je potekala zelo uspešno. Proslavili pa smo tudi 600-letnico Dunajske univerze.

Tudi klubski pevski zbor je narastel v preteklem letu in dobil za dirigenta Hanzija Gabriela, ki ima večletno prakso in je študent Glasbene akademije. Na tem področju slovenski študentje na Dunaju lahko upravičeno pričakujejo velikih uspehov. Na vseh prireditvah so poslušalci sprejeli z navdušenjem slovensko pesem.

Po poročilu blagajnika in knjižničarja je sledilo poročilo časnikarskega referenta, ki je ugotovil, da dosega klubsko delovanje največ ljudi po svojem listu Information, ki ga je začel izdajati klub pred enim letom.

20 let Združenih narodov

Dne 23. oktobra 1965 je bila v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu proslava ob priliki praznovanja 20. obletnice obstoja Združenih narodov. Pri proslavi, na katero je vabila Avstrijska liga Združenih narodov, so sodelovale razne pevske in folklorne ter glasbene skupine. K pestrosti programa so prispevala sledeča društva: Avstrijsko-amerikansko društvo, Sovjetsko-avstrijsko društvo, Francosko-avstrijsko društvo, Angleško-avstrijsko društvo, Jugoslovansko-avstrijsko društvo ter društvo Dante-Alighieri iz Gorice, deklški zbor Muzično-pedagoške gimnazije v Celovcu ter zbor koroških madrigalistov.

V okviru proslave je nastopil tudi svetovnoznani Slovenski oktet s tremi pesmimi ter žel posebno s koroško narodno „Mojcej“ splošno priznanje.

Proslavo je otvoril predsednik Lige Združenih narodov, dvorni svetnik dr. Othmar Rudan, slavnostni govor pa je imel deželni glavar Hans Sima. V svojem govoru je

Naše prireditve

Farna mladina iz Št. Janža priredi v nedeljo, 31. oktobra, ob 15. uri popoldne globoko versko igro

„PODRTI KRIZ“

v farni dvorani v Št. Ilju ob Dravi.

Vabljeni.

Do zdaj je izšlo pet števil, od teh v zadnjem letu tri. Ta list daleč presega klubski okvir in je neposredno v službi manjšine.

Omeniti je treba še letošnji počitniški sestanek, ki ga je priredil klub v Škocijanu pod geslom: „Mladina — samokritika in kritika“. Vršil se je v prvi vrsti kot mladinski forum, ker so bile objavljene k sodelovanju vse mladinske organizacije koroških Slovencev. Poleg kluba so se sestanka udeležili zastopniki Koroške dijaške zveze, Slovenske mladine, Akademije slovenskih bogoslovcev ter Mladja. Zadnji dan pa so sodelovale tudi vse osrednje organizacije koroških Slovencev.

Nato je občni zbor sprejel nove člane, od katerih prihaja večina iz vrst slovenske gimnazije.

Sledila je volitev novega predsednika. Za to odgovorno mesto so izvolili klubaši članico Marijo Erlach, ki se je zahvalila vsem za izraz zaupanja ter izrazila željo, da bi se klubsko delo v sodelovanju tudi v prihodnje uspešno razvijalo.

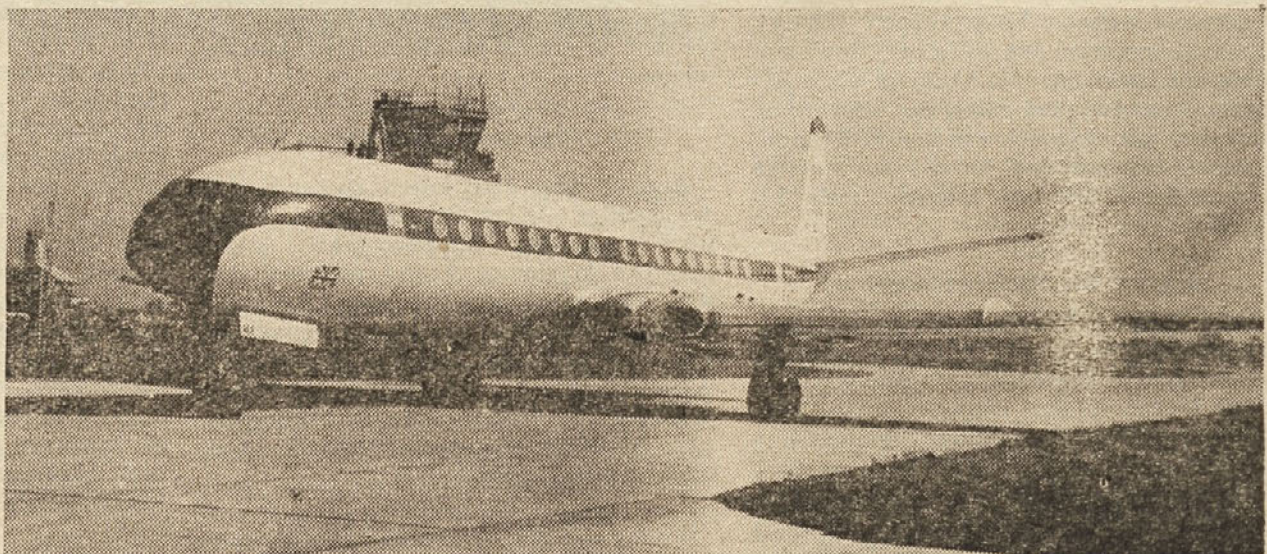
Spored je obsegal še predloge za novo delovno leto. Najpomembnejši je bil predlog o ustanovitvi Znanstvenega inštituta koroških Slovencev. Med prvoborivci za nujnost in važnost znanstvenega dela med koroškimi Slovenci je zavzemal tudi klub slovenskih študentov na Dunaju posebno mesto. Z Zbornikom ob štiridesetletnici je začel pionirsko delo, ki pa je ostalo zaradi finančnih težav v zelo skromnem obsegu. Danes pa se je kulturni položaj tako ustrojil, da je treba nadaljevati delo, ki se je začelo. Zato je potrebna skupna znanstvena ustanova, ki bi skrbela za zbiranje in ureditev zgodovinsko-dokumentacijskega gradiva, obravnavala naš narodno-kulturni razvoj v preteklosti in sedanjosti ter posredovala ljudstvu sodobno izobrazbo po edinem sprejemljivem načelu, namreč na podlagi materinega jezika. Delovno področje je obširno in pričakuje požrtvovalne kulturne delavce, ki jih bo moral nuditi v prvi vrsti Klub slovenskih študentov na Dunaju.

Občni zbor je vse predloge sprejel ter dal klubskemu odboru nalog, da skrbi za njih uresničitev.

NA CELOVŠKEM LETALIŠČU BODO PRISTAJALA REAKTIVNA POTNIŠKA LETALA

Na letališču Celovec - Vrbsko jezero bodo že spomladi leta 1966 pristajala reaktivna potniška letala. To je izjavil predstavnik britanske letalske družbe BEA, glavni pilot, kapetan Greenhaugh, ko je s svojim štirimotornim potniškim reaktivnim letalom tipa „Comet 4“ pristal na letališču Celovec - Vrbsko jezero. Letalo je namreč preizkušalo pristane na celovškem letališču. Letališče je uspešno prestalo preizkušnjo. Pri tem se je izkazalo, da sta vzletišče in druge tehnične naprave popolnoma v redu za pristajanje tako velikih letal.

Kapetan britanske letalske družbe BEA je izjavil po tem poizkusu, da lahko reaktivna letala tipa „Comet“ brez nadaljnjega in vsak čas pristajajo na celovškem letališču. Kakor vidimo bodo že pred dokončno načrtno izgradnjo letališča Celovec - Vrbsko jezero lahko pristajala in vzletavala reaktivna potniška letala. Vsekakor pa je reaktivno potniško letalo tipa „Comet“ za zdaj edino, ki sme tačas pristati s svojimi 85 potniki brez posebnega dovoljenja.

Hofrat Dir. Dr. Josef Tischler,

Im Geiste des Zusammenlebens

Erklärung im Rahmen der Tagung der Liga für Menschenrechte in St. Kanzian im Jauntal

„Vorerst danke ich für das mir ausgesprochene Vertrauen. Ich bin mir der Tatsache bewußt, daß es auch unserer Liga nicht gelingen wird und gelingen kann, ein allgemein gültiges Rezept für das friedliche Zusammenleben verschiedener Volksteile zu finden, dessen ungeachtet aber haben wir alle die Pflicht und Schuldigkeit, bei jeder Gelegenheit und jeder Situation unser Möglichstes auf diesem Lebenssektor beizutragen. In der Tat sitzen wir, ob dem Mehrheitsvolk oder einer Minderheit zugehörig, im gleichen Schiff und befinden und befinden uns in der gleichen Gefahr des gegenseitigen Umlegens. Wenn wir von Recht und Gerechtigkeit für Mehrheit und Minderheit sprechen, so müssen wir beachten:

1. Größe und Zahl beider Teile — das VERGLEICHSMOMENT;
2. die Beziehungen zueinander — das BEZIEHUNGSMOMENT und
3. die Rechtsverhältnisse — die RECHTSERZEUGUNG.

Was das Vergleichsmoment anlangt, so müssen wir für Österreich wohl festhalten, daß wir uns in einem Nationalstaat befinden, daß wir also keinem polyglotten Staat angehören, wie wir dies auch heute noch in der Schweiz sehen, wo wir es mit einer menschenwürdigen und wahrhaft demokratischen Interpretation und Anwendung des Vergleichsmomentes zu tun haben. Am Schweizer Fall sehen wir ganz deutlich, daß das BEZIEHUNGSMOMENT der entscheidende Faktor für das Zusammenleben der einzelnen Volksteile ist.

Was die Rechtsverhältnisse anlangt, dürfen wir im wesentlichen festhalten, daß das Recht in Normen gefaßt ist, allerdings ist nicht nur das Recht, was die positiven Normen enthalten, denn diese sagen nicht die ganze Wahrheit, weil über die Entstehung dieser positiven Normen nichts ausgesagt wird.

Nach diesen einleitenden Worten will ich kurz die derzeitige Lage, in der sich die anderssprachigen Volksteile in Österreich befinden, streifen.

Aus der gemeinsamen Vergangenheit im Vielvölkerstaat der Monarchie muß ich wohl den Artikel XIX. erwähnen, der in seinen Wesenszügen irgendwie in der Proklamation der französischen Revolution seine Wurzeln hat. „Alle Volksstämme sind gleichberechtigt und jeder Volksstamm hat ein unverletzliches Recht auf die Wahrung und Pflege seiner Nationalität und Sprache. Die Gleichberechtigung aller landesüblichen Sprachen in Schule, Amt und öffentlichem Leben wird vom Staate anerkannt.“ So richtig die Grundgedanken des Artikels des Staatsgrundgesetzes sind, so schwierig war und ist die Durchführung. In den einsprachigen Kronländern der Monarchie gab es selbstverständlich keinerlei Schwierigkeiten, in den mehrsprachigen Kronländern, wie es z. B. Kärnten und die Steiermark waren, waren die Schwierigkeiten unüberwindlich und diese führten mit zum Zerfall der Monarchie.

In den 60-er Jahren hatte der verstorbene Präsident Dr. SCHARF bei einer Gelegenheit folgenden Ausspruch getan:

Die politische Reife der Mehrheit besteht darin, daß sie auch die Lebens- und Entwicklungsmöglichkeiten für die Minderheit zu schaffen imstande ist. Anscheinend war

diese politische Reife des damals regierenden Volkes oder der Kronländermehrheit nicht gegeben und die Folgen sind nicht ausgeblieben. Denn die Art, wie man z. B. in Kärnten die Wahlkreiseinteilung traf, war nur darauf aus, den Slowenen einen ihnen zustehenden Einfluß zu entziehen.

Die zweite Sprachenregelung schon unter dem Titel Minderheitenschutz brachte der Staatsvertrag von St. Germain 1919 in den Paragraphen 67 und 68, wobei aber die textliche Fassung so allgemein gehalten ist, daß sie praktisch nicht als wirksamer Minderheitenschutz angesprochen werden kann. Ich glaube, daß es sich erübrigt, über diese Paragraphen, die auch heute noch Teile unserer Staatsverfassung sind, weiter einzugehen.

Wesentlich weiter geht der Artikel 7 des österr. Staatsvertrages vom 15. 5. 1955. Dort wird in fünf Paragraphen auch Konkretes gesagt, wenn es auch klarerweise niemals möglich ist und sein wird, alle Impponderablen in Sätze zu kleiden und ihre Durchführung zu erzwingen. Zur Durchführung von Bestimmungen, die sich auf eine Minderheit beziehen, gehört nach Schärp auch die politische Reife der Mehrheit. Für die Minderheit ist eine theoretisch festgelegte Gleichberechtigung zu wenig, denn sie kann sich diese Gleichberechtigung wegen der geringen Zahl nicht erzwingen, außer sie wäre in ihrem Gebiet wirtschaftlich so stark, daß sie dies — wenn auch unmoralisch — wirtschaftlich „erpressen“ könnte. Der Gleichberechtigung muß eine Förderung seitens des Staates entsprechen und zwar so weit, daß die Ausgangspositionen im kulturellen und wirtschaftlichen Leben einigermaßen ausgeglichen erscheinen, denn dadurch wird das Beziehungsmoment untereinander für beide Teile im Interesse des Ganzen tragend.

Ich muß in diesem Zusammenhang auf die besondere Tat des damaligen Unterrichtsministers Dr. DRIMMEL verweisen, der bereits drei Monate nach der Unterzeichnung des Staatsvertrages vom 15. 5. 1955 betreffend der Bestimmung über die Errichtung der vorgesehenen Mittelschule Schritte einleitete, die allerdings erst im Herbst 1957 realisiert wurden.

Dem Staatsvertrag von 1955 folgte am 19. 3. 1959 das Minderheitenschulgesetz und das Sprachengesetz für drei kleine Gerichtsbezirke. Diesem vom Parlament beschlossenen Gesetz ging allerdings im Herbst 1958 die Verordnung des Landeshauptmannes über die Abschaffung der zweisprachigen Schule voraus.

Wir sprechen doch in Kärnten schon Jahrzehnte vom zweisprachigen Gebiet. Diese Tatsache und die Erfahrungen des 2. Weltkrieges ließ in mir den Gedanken heranreifen, daß einem zweisprachigen Gebiet auch eine zweisprachige Schule entsprechen müsse. Die Art der Aussiedlung der Slowenen in den Jahren 1942 und später, die Art der Entführungen durch die Partisanen 1945, waren ein Beweis, daß die nationalen Gegensätze unüberwindlich scheinen, daß sowohl bei der Aussiedlung auch noch der persönliche Haß und vielfach auch der Neid mitentscheidend waren, daß im Jahre 1945 Fälle beobachtet wurden, daß der Geschäftsneid zur Denuntiation führte, die schwere Folgen für die betroffenen Personen hatte, war für mich der Wink mit der Zaunlatte, daß wir Älteren

verpflichtet sind, der Jugend das zu ersparen, was wir alle ohne Unterschied auskosten mußten. Das heißt, wir müssen die Jugend beider Volksteile zueinander und nicht gegeneinander erziehen und dies sei nur durch die Schule möglich. Aus diesem Grundgedanken entstand nach einer längeren Aussprache mit dem damaligen Landesamtsdirektor Karl NEWOLE mein Entwurf für die zweisprachige Schule. Das Wesen dieser Schule war, daß im zweisprachigen Gebiet alle Kinder beide Sprachen zu lernen haben, dadurch sollten die subjektiven und objektiven Vorbedingungen für das gegenseitige Verstehen geschaffen werden. Es war damit keine nationale oder volkliche Entscheidung verbunden oder beabsichtigt, wohl aber war es beabsichtigt, auch den deutschsprachigen Kärntnern einen Einblick in das kulturelle und wirtschaftliche Schaffen der Slowenen zu ermöglichen. Der Slowene konnte sich durch seine beidsprachigen Kenntnisse von den Leistungen seiner deutschsprachigen Landsleute überzeugen und konnte auch vergleichen. Diese Sprachkenntnisse, die von der Sprachkommission des Unterrichtsministeriums im Jahre 1958 unter Leitung des Sektionschefs Dr. PETER an 39 zweisprachigen Schulen durchgeführt wurden, haben überaus positive Resultate an den Schulen festgestellt und auch das erwünschte Zueinander der Jugend hatte ganz bedeutende Fortschritte gemacht.

Man kann nur Dinge beurteilen, die man auch kennt. Wenn die Volkszählung 1910 für den österreichischen Teil der Monarchie feststellte, daß nach den Deutschen die Slowenen die geringste Zahl von Analphabeten aufweisen und daß Dank der 1852 in Klagenfurt gegründeten St. Hermagorasbruder-

schaft, die 1918 über 92.000 Mitglieder zählte, von denen jeder um 1 Gulden = 2 Kronen eine Büchergabe von 6 Büchern erhielt, so muß man eine solche Kulturleistung würdigen.

Man muß wissen, daß 1875 schon der 1. slowenische Kulturverein in Köttmannsdorf gegründet wurde, daß 1872 eine der ersten österr. Spar- und Darlehenskassen in St. Jakob/Rosental von den Slowenen gegründet wurde; wer weiß, daß schon zu Beginn dieses Jahrhunderts die slowenischen Schulschwester Haushaltsschulen führten, wer weiß, daß dies alles aus den Kreuzern und Kronen des kleinen Mannes entstanden ist, der wird die Leistungen der Slowenen im Lande nicht belächeln

In einer Diskussion erlebte ich im Jahre 1946 folgende Begebenheit: Wir sprachen über die Staatsvertragsverhandlungen und da meinte eine sehr hochstehende politische Persönlichkeit: „Stellen Sie sich vor, durch eine Grenzänderung würden wir ja alle Hilfsarbeiter und Maurer aus dem Jauntal und Rosental verlieren!“

Ja, wenn man im Slowenen nur den Hilfsarbeiter und Maurer sieht oder sehen will, dann haben wir nicht das richtige Zueinander gefunden, dann müssen wir auch verstehen, daß das slowenische Gymnasium gewissen Leuten ein Dorn im Auge ist.

Die Hilfsarbeit besorgen heute zumeist die Maschinen in der Stadt und am Lande, daher auch die Entvölkerung der Landgemeinden; wir müssen der Jugend andere Lebensmöglichkeiten, die der Entwicklung der Zeit entsprechen, bieten, denn nur dann werden wir dazu beitragen, daß wir im Lande Kärnten und im Staate Österreich auch zufriedene Staatsbürger haben werden. Im Geiste des Zusammenlebens, der gegenseitigen Verstehenkönnens und Wollens soll und muß unsere Arbeit liegen, dann werden wir auch als Menschen Menschen finden und als Mitglieder der Liga Pflicht erfüllen.“

Pri nas na Koroškem

CELOVEC
(Mohorjeve knjige)

Ude Družbe sv. Mohorja, ki bivajo v Celovcu, obveščamo, da so izšle nove Mohorjeve knjige. Nov knjižni dar lahko dobijo v Mohorjevi prodajalni na Cesti 10. oktobra 27, vsak delavnik od 8. do 12.30 ter od 14.30 do 18, ob sobotah pa od 8.—13. ure. Knjižni dar obsega: Koledar za leto 1966, 18.— šil.; povest Karla Mauserja, Kaplan Klemen, 16.— šil.; Anton Benetek, Malo spomina, 14.— šil.; potopis Vinka Zaletela, Po Indiji sem ter tja, 14. šil. — Obvestite, prosimo, še druge rojake po Celovcu, da so knjige izšle in jih priporočajte! Izšla je tudi Nova družinska pratika za leto 1966. Cena: 7.— šil. — Družba sv. Mohorja.

Slovenski oktet gostoval na Koroškem

V soboto, 23. in v nedeljo, 24. oktobra, je gostoval na Koroškem „Slovenski oktet“ s tremi koncerti. Ime samo je že porok za dovršeno petje. V slovenskih radijskih oddajah skom pri vsaki voščilni oddaji slišimo ta svetovnoznani pevski ansambel. Tudi na plošče so posneti njih glasovi. Se mnogo večji užitek pa je, poslušati pevce neposredno, kot smo to doživeli tokrat.

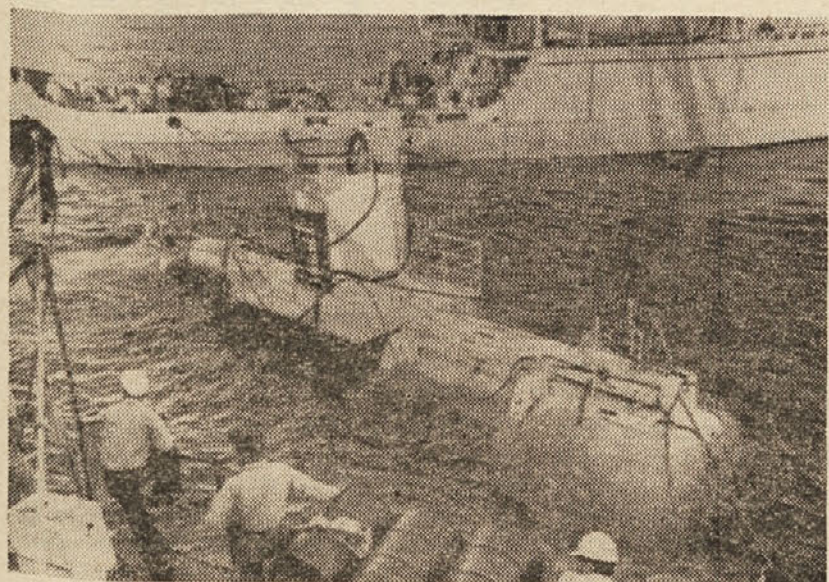
Slovenski oktet je nastopil s tremi pesmi, mi že v soboto dopoldne na proslavi Lige Združenih narodov v Domu glasbe v Celovcu. Zvečer istega dne so zapeli Podjunčanom v Rutarjevi dvorani v Dobri vasi.

V nedeljo popoldne so peli Rožanom v kinodvorani v Borovljah, zvečer istega dne pa so nastopili v kulturnem domu v Ločah. Program je obsegal tri dele. V prvem so peli pesmi starih mojstrov, drugi del je bil posvečen narodni pesmi različnih slovenskih pokrajin, v tretjem delu pa smo slišali pesmi raznih narodov.

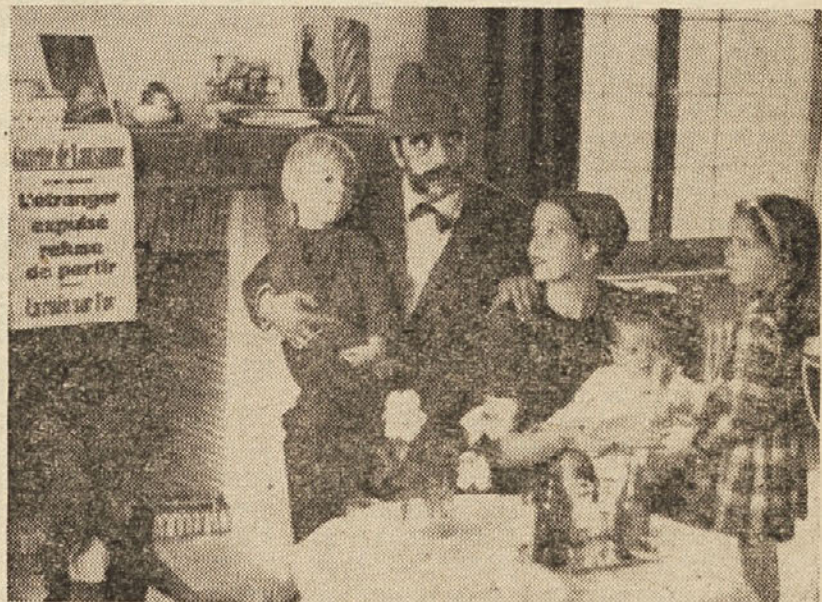
Občinstvo je bilo od pesmi do pesmi bolj navdušeno in je dovršeno izvajanje nagrajevalo s močnim ploskanjem. Oktet je bil prisiljen „pripetiti“ povsod še nekaj pesmi za nameček.

Slika spodaj: Zaman je čakala na policaja družina 44-letnega holandskega Američana Henrija Fentenerja v svoji vili v Saint Sulpice v Švici. Henri Fentener je namreč svojo hišo zgradil za nekaj centimetrov višje, kakor dopuščajo strogi švicarski gradbeni predpisi. Ti določajo natančno mero gradnje hiš. V tem slučaju bi morale švicarske oblasti izgnati iz dežele Henrija Fentenerja z vso njegovo družino. Toda tokrat se je zgodil skoro majhen čudež. Nobenega policaja ni bilo blizu, ker so švicarske oblasti pri tem zanižale z obema očesoma. Holandski Amerikanec torej sme ostati v Švici v nepopisno veselje njega samega in njegove družine.

Na sliki od leve na desno: šestletna Paulina, g. Henri Fentener s svojim triletnim sinčkom Charlom, njegova soproga Alice s štiri mesecem staro hčerko Alice in petletna Alveen, tudi hčerka.

Slika na levi: Končno je splavala na morskovo površino podmornica-laboratorij „Sealab II.“ ki je bila 45 dni na morskem dnu na Pacifiku. Najbolj veseli so bili tega seveda mornarji, tako imenovani „aquanauti“, ki so morali živeti tako dolgo pod vodo. Med njimi je bil tudi slavn, bivši astronaut Carpenter.

Cerkev in film

To nedeljo je dan filma. Kako važno je, prav, da vemo, kaj hoče Cerkev.

Poteklo bo 30 let, odkar je papež Pij XI. izdal posebno encikliko o filmu. To je bilo papeško pismo, ki je dalo katoličanom navodila, kako naj presoja filmsko umetnost in kako jo naj usmerijo v službo resnici, umetnosti in tudi Cerkvi, ki je gojiteljica resnične kulture in napredka.

Ob 25-letnici te okrožnice je papež Janez XXIII. napisal novo pismo o filmu in ga poslal predsedniku papeške komisije za film, radio in televizijo škofu Martinu O'Connorju. V tem pismu še posebno opozarja na resne nevarnosti, ki grozijo potom filma in televizije posebno mladini. Po predsedniku papeške komisije, ki je bila ustanovljena leta 1948, papež ponovno apelira na člane komisije, da se živo zavedajo svoje odgovornosti za javno dobro vsega krščanskega sveta. Cerkev seveda vidi in priznava velike prednosti in uspehe, ki jih kino nudi ljudem. Povsem naravno je, da zlasti danes ljudje iščejo oddiha in sproščenja, pri čemer jim prav film najlepše služi.

Poleg zabavne vloge ima film tudi veliko kulturno poslanstvo, da zlasti širokim plastem ljudstva približa kulturne dobrine in izsledke napredka. Toda pri tem je treba paziti na nevarnosti, ki morejo škodovati vsej človeški družbi, prav posebno še mladini. Žal se še kljub tolikim naporom in prizadevanjem Cerkvi ni posrečilo v zadostni meri dvigniti vrednostno višino filma, ki bi bila zadovoljliva. Vendar na drugi strani ugotavlja sveti oče z zadoščenjem, da se tudi pri filmu vedno bolj opazajo ugodni vplivi prizadevanj katoličanov, kar je pripomoglo, da stopa tudi film vedno bolj v službo resnične kulture, ter nudi mnogo lepega tudi za zdravo vzgojo in razvedrilo. Pri tem je treba poudariti ne majhne zasluge mednarodne katoliške filmske komisije, ki se tako nesebično žrtvuje za kulturni dvig filmske produkcije. Posebej pa še poziva sveti oče tiste, ki odločajo pri določanju filmske produkcije, na veliko odgovornost, zato naj nikar ne preslišijo glasu svoje vesti, ki jim bo gotovo pokazala, kaj je njihova dolžnost.

To sodobno in izredno važno pismo zaključuje papež z besedami: „Ta problem je — kot vidite, velike važnosti, zato je treba vzgajati in oblikovati vest vernikov, da bodo izbirali z resno preudarnostjo in krščanskim prepričanjem filmske predstave ter se držali navodil onih, ki imajo posebno nalogo od Cerkve same, da preiskujejo filmske predstave in izrekajo o njih sodbe o njihovi moralni vrednosti. Pa tudi študij psiholoških in pedagoških vprašanj, ki se tičejo filmskega vpliva na človeka, bo mogoče še mnogo pripomoči, da se bo človek lažje zoperstavljal slabim vplivom, ki jih ima film s svojo magično močjo zlasti na nerazsodno mladino.

Kot vidimo, se Cerkev predobro zaveda, kako silen vpliv ima kino na sodobnega človeka; saj imajo prav oni, ki trdijo, da je film postal največja velesila moderne dobe.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Kaj pa kultura?

Svet se danes ponaša s svojo kulturo; s prezirom gleda na zaostale narode ali jih pa vsaj pomiluje. Prav gotovo more sodoben Evropejec ali Američan biti ponosen na uspehe kulturnega prizadevanja in kulturne izsledke, vendar pa to še ni zadostna izkaznica za resnično kulturnost.

Moderen človek rad zamenjava pojme in jim daje drug pomen. Tako misli, da je že kulturen, če je izobražen, če je v tej ali oni stroki izveden ali če se zna v družbi zadržati. So ljudje, ki so prečitali že cele sklade knjig, ki so naročeni na številne revije in časopise, ki so celo sami že pisali članke, razprave ali pesmi — torej elita med izobraženci, a jim ne moremo priznati visoke kulturne stopnje. Da, čast, komur čast in zato tudi tem vse priznanje, da so morda izobraženi, strokovno na višku in v družbi zaželeni, toda s tem še ni rečeno, da so tudi kulturni.

Kaj je potem kultura? Nikakor kultura ni le zadeva razuma, marveč vse bolj zadeva srca, vesti in mišljenja. Razum in volja morata skupno oblikovati človekovo dušo na osnovi načel ali pravil življenja. Ta načela pa morejo biti poštena, pozitivno in

širokogrudno sprejeta ali pa so negativna, krivična, nehumana.

Tako imamo več kultur: krščansko, marksistično, komunistično, ateistično, materialistično in podobno. Tako ima lahko vsak človek svojo kulturo, v kolikor je pač samostojen in tudi vsaka družba oz. dežela ima svojo kulturo. Vobče pa danes govorimo, da ima človeštvo le dve kulturi na izbiro: krščansko, kateri podlaga je evangelij in pa marksistično - materialistično. Krščanski je osnovno načelo: spoštuj človekovo osebnost, priznaj mu pravice in ščiti slabotne; materialistična pa: človek je le žival, ki naj služi družbi.

Krščanska kultura oblikuje svet že skoro dve tisočletji. Najprej je oplemenitilo staro grško in pozneje latinsko kulturo. V srednjem veku pa je veljala krščanska kultura kot edini oblikovalec tedanje družbe. Z novo dobo je že nastopil božji sovražnik v različnih funkcijah samo, da je ustvarjal zmedo. Racionalizem, nacionalizem, komunizem. Od tedaj se bi je ves čas kulturni boj, ki včasih izbruhne do najkrutejših oblik, sicer pa poteka v nenehnem medsebojnem zasledovanju. In zato se skoro ves Zapadni svet opira na Kristusa in njegov evangelij.

Iz filmskega sveta

ZASLUŽNI ZA „DOBER FILM“

Kot smo že poročali, je bilo na filmsko nedeljo v Celovcu srečanje sodelavcev za „dober film“. Ob tej priliki so bili odlikovani najzvestejši sodelavci, ki zlasti po župnijah vršijo nalogo apostolov dobrega filma. Prejeli so posebno škofovo diplomu v priznanje. Med odlikovanimi ni nikogar iz južne Koroške, kar kaže, da se pri nas še vse premalo zavedamo dolžnosti, ki jih imamo do filma. — Isto nedeljo so bili referenti dobrega filma — filmske komisije v Celovcu povabljeni, da bodo gledali mogočen verski film „Eden me bo izdal“.

O'TOOLE KOT DETEKTIV

Med najboljše sodobne filmske igralce štejemo brez dvoma zvezdnika O'Tooleja, ki smo ga že večkrat občudovali tudi v celovških kino-dvoranah. Sedaj je prevzel vlogo detektiva v filmu o slikarju, ki kopira slike najslavnejših slikarjev.

ZVEZDNIKI ZA LAČNE

Da bi tudi oni, ki danes veljajo za najbolj bogate in slavljene, kaj pripomogli k omiljenju lakote v svetu, so se odločili Rita

Hayward, Angle Dickinson, Trevor Howard, Yul Bryner, Marcello Mastroianni, Alberto Sordi, Amadeo Nazzari in še nekaj drugih, da brezplačno sodelujejo pri filmu „Cvet zla“. Odpovedali so se honorarju v prid trpečim za lakoto in stavili kot predpogoja, da gre ves čisti dobiček v ta namen. Film režira Terence Young, snemati pa ga bodo začeli prav kmalu v Nizzu.

Oton Župančič:

Pripovedka o nosku

„Danes zopet mi posneta smetana je v skledi!
Veš li, kdo jo je pojedel?
Mimica, povedil!“

„Jaz je nisem, mama, res ne!
Zajček jo posnel je.
Glej, kako na desni šapi
in okrog ustec bel je!“

„Naj bo! Ali vedno pomni:
Nosek vse odkrije;
kadar praviš neresnico,
laže, laže! vpije.“

„Čakaj, videla takoj bom!
Nosek mi pokaži! —
Aj, kako je mehek! — Pa sem
ujela te na laži!“

„Oh, odpusti, saj povem ti
po pravici, mama:
jaz namazala sem zajčku
šapo, gobček sama.“

MATIJA MALEŠIČ

14

V ZELENEM
POLJU

roža

Metki je bilo preveč. Mati bi jo vendar morala poznati in vedeti, da ne zalezuje ona Tineta. Kaj si ne prizadeva že od dneva pred njenim godom, da bi bila hladna proti njemu?

Le čakajte, mati! Videla boš, Lokačka! Zavečam vam jezike, grdi ljudje!

Metka je bila tiste dneve bolj nesrečna nego tedaj, ko se je morala skrivati pred Kalumetom. Huje ji je bilo ko tiste dneve, ko se je grizla zaradi svojih nepremišljenih besed, ki jih je izrekla Vekoslavu. Jezna je bila na očeta, huda na mater, in z brati in s sestrami ni govorila. Ko da je skregana z vsem svetom, ko da ji je ves svet nasproten. Nesrečna, nesrečna je bila. Če bi ji ne branila trma, bi se razjokala. Skrivati se pred Tineto ni bilo lahko, ker je po svoji navadi vsak hip prišel k sosedu, da kaj vpraša ali pogleda ali pove. Včasih je stal pred človekom, ko da je zrasel iz zemlje; včasih je planil pred Metko, ko da je padel z neba. Izza žive meje na vrtu je kaj rad nagovoril Metko. Nenadoma je stopil izza fižola ob zelniku, ko je Metka obirala za svinjsko kuho liste z zeljnatih glav in ga najmanj pričakovala. Da je polje njegov vrt,

po katerem se je rajši potepal, ko sedel doma v senci, je vedela že iz Ljubljane. Ali jo je zalezoval in oprezal za njo?

„Nisem duh, da si se me tako ustrašila!“

„Morda bi bilo bolje, da si ...“

„Res? Glej, glej, lepa je ta: smrti mi želiš, pa da bi te hodil z onega sveta gledat, ker te tudi tam ne bi mogel pozabiti.“

„Si pa res ko duh! Ko te človek najmanj pričakuje ...“

„Kdor se pred menoj skriva in mi beži s poti, se me seveda ne nadeja. Povej mi, kaj sem ti naredil, da si taka? Moja vest je čista, ko sneg na severni steni Triglava.“

„Misliš, da mi je lahko?“

„Kaj vendar naj pomeni ta tvoj beg pred menoj?“

„Le delaj se nevednega! Vrabci čivkajo, otroci bodo kmalu kazali s prsti za menoj ...“

Zvonko se je Tine nasmejal.

Strahoma se je Metka ozrla po polju. Naj je kje v bližini kdo! Še prej ko prinese domov zvrhano košaro zelenjave za svinjski kotlet, bodo govorili po vasi, da se s Tinetom na zelniku sestajata.

„Da te boli vsaka besedica, vem ...“

„Vsaka besedica!“ Metko je jezilo. Čemu se dela tako nevednega? Da bi mu res ne prišlo do ušes? Da mu mati ni dala razumeti? „Rada bi vedela, presodi tudi sam, s čim te odvracam od semenišča?“

„Ti?! Hahaha, ta pa je res zanimiva! In zato bežiš pred menoj, da ne bi tisti do-

mišljavi in jezični kljukec navsezadnje res ne mislil, da je uganil nekaj posebno duhovitega.

„Lažnivih kljukcev se ne bojim, motiš se! Smili se mi pa tvoja mati, ki joče in tarna: Abiturient, ki je zložil pesem ‚Marjetica‘, ne misli na novo mašo ...“

Kakor je bilo Metki žal, ko je povedala pred dnevi Vekoslavu, kar ji je tisti hip prišlo na jezik, tako ji je bilo žal sedaj. Kakor tedaj Vekoslav, je prebledel sedaj Tine. Da ga bo tako zadelo, ni mislila.

„Mene krivijo tvoja mati!“ je naglo dodala.

Tine ni rekel ničesar. Obrnil se je, povedal glavo in odšel v smeri proti gozdu.

„Tine, ne zameri mi! Ali da me to boli, si lahko misliš. Lastna mati me je oštela ...“ Ko da hoče spremljati Tineta, je šla Metka za njim, v eni roki je nesla košaro, v drugi pest zeljnatih listov.

Tine pa ko da je ne čuje. Ko da mu gori pod nogami, jo je ubral čez polja in izginil v gozdu.

„Razžalila sem ga, drugače bi mu morala povedati!“ Metko je peklo in grizlo. „Popravim!“ je sklenila. Povem mu, koliko trpim. In da je bolje, če se izogibata drug drugega. Saj kar je v srcu, je v srcu in tam ostane. Še lepše je, če je skrito in za to nihče ne ve. Bolje je tudi zanj v teh važnih dnevih boja in odločitve, da je sam, da v samotni premisli ... Samo to, samo to mu

OTROŠKI KOTIČEK

Ilka Vaštetova:

Mali Tin

Doli v turški deželi je nekdanj lep mladenciš podedoval veliko premoženje. Zdaj pod milim nebom ni imel drugega opravka, kakor da je Bogu čas kradel.

Da bi zakril svojo lenobo, si je kupil tobaka in si dal ves dan opravka z njim. Ves dan je pušil goste oblake dima. Ko je na večer šel k počitku in položil glavo na uho, je zaslišal globoko v svojem srcu čudno trkanje in šumenje.

„Kdo si in od kod?“ je nagovoril onega, ki mu je trkal v srcu.

„Mali Tin sem,“ se je oglasil nekdo v srcu, „ko si vlekel prvi dim iz pipe, sem zlezel v tvoje srce. Dokler živiš, se ne umaknem iz njega.“

„Pa ostani, kjer si!“ je rekel mladi bogatin, se leno pretegnil in zaspal.

Drugi dan je zopet pušil tobak in pušil ga je vsak dan in vse dneve.

Hitro se je postaral. Roke so se mu tresle, kadar je prižigal pipo; noge so se mu šibile, da se je moral opirati na palico, kadar je hodil; oči so mu bile kalne; obraz je bil naguban in koščen, lasje so mu osiveli, zobje počrneli in izpadli.

V srcu pa mu je čvrsto rasel mali Tin. In ko mu v srcu ni bilo dovolj prostora, je iztegnil ude v sosesčino, v pljuča, da je čutil mladi bogatin tesnobo in bolečine v prsih.

Včasih, kadar je prisluškoval trkanju in šumenju v srcu, je vprašal:

„Ali si še tu, mali Tin?“

Iz srca se mu je odzval glas:

„Še sem tu in dobro mi je.“

„No, prav.“

Mladi bogatin je bil prelen, da bi še kaj izpraševal.

Zato ni zvedel, kaj mu suši telo, ni zvedel, kaj mu pije kri. Bled in suh je bil že, da so ga ljudje s strahom pogledovali.

Nekega dne pa so ga našli mrtvega in iz ust so mu držali krvavi sledovi po svileni obleki.

Nihče ni vedel, zakaj je moral umreti. Nihče ni uganil, da je mali Tin izpil mladencišo zadnjo kapljico zdrave krvi. Ubežal je po krvavi poti, da se prikrače v srce komu drugemu.

Pazi, da ne tebi!

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

ALEŠ NAPRET:

Odprta noč in dan so groba vrata

Glejte, že sonce zahaja...

Je že tako. Nič ne pomaga. Nevzdržno gre h koncu. Veliko umiranje pričena. Že davno so pred njim zbežali veseli ptički na sončni jug. Tisti, ki so ostali doma, pa so od samega strahu izgubili svoje glasove. Nemo in žalostno čepe po drevju in grmovju, ki raz njega jesenski veter robato in brezobzirno trga list za listom. Na praznih njivah sežigajo suhe in mrtve zeli. Vse ozračje je polno dima. V zgodnjo noč se svetlikajo ti mrtvaški ognji. Kakor sveče na mrtvaškem odru. Sivi in vlažni mrakovi vise od jutra do večera kot žalne odeje nad zemljo. Iz goste megle drse počasne in enakomerne solze. Presilen jok ihti in tiho toži nad grozno postavo splošnega umiranja.

A, če govorimo razločno, ni narava, ki toži, marveč človek. Narava umira, a ne ve ničesar o smrti. Človek umira, in ve, kaj je smrt. Le on tudi ve, kaj je življenje. Od otroških dni že nosim v sebi neizbrisno željo po pomladi, cvetju, mladosti. Zemlja drhti od veliki radosti narave. Uživati hočem s sleherzama knjenja, tisočeri slavčki pojo, vse raja v nim dihom. Sanjam o sreči, ki se ne bo nikoli končala. Ne morem razumeti, da se bo treba od vse te lepote nekaj posloviti. Nekdaj? Ne, ne, kmalu, prav kmalu bo treba vzeti slovo: to strašno skrivnost odkrijem, brž ko pridem k polnemu razumevanju. — O, kako sovražim čas, ko vidim, da me dela starega. A moje sovraštvo in upiranje ne pomeni nič. Kar je v hipu še sedanjost, je v naslednjem hipu že preteklost. Vse se izmika in beži. Nikjer trdne opore, da bi se oprijel. Izčrpan, docela izropan in osamljen se grudim skupaj. Moj trudni pogled omahuje v neznani svet. Pod sedeslimi grobovi spe tovariši moje mladosti. Jaz pa sem zaostal kot revna bilka na travniku, na katero je kosce pozabil. Okrog mene kipi nov rod z novimi mislimi in novimi cilji. Nova imena, nove pesmi zvene v zraku.

Listje odpada in zadnje astra zmrzujejo po grobovih. Mojih misli pa nočem predati otožnosti. Tla, kjer astra cveto, so božja njiva in zibel vstajenja. Iz otožnih mrtvaških molitev skrito zveni zavest o vse višji, vse čistejši sreči, nego jo nudi zemsko življenje. Nočem žalovati kot oni, »v katerih ni upanja«.

Stopal sem nekoč iz Lauterbruna v Švici na visoko letovišče Murren. Večero se je že. Pred menoj se je razgrinjalo čudovito veličastvo alpskega sveta. Onstran globokega prepada so stali v neposredni bližini silni vrhovi gor: Devica, Menih, Tiger. Oviti v hermelin večnega snega. Prelestne kronc na ponosnih čelih. V svoji biserni lepoti tako blizu, da bi jih dosegel z roko, a vendar oddani od nepristopne molčeče veličine. Zahajajoče sonce je z jasno lučjo božalo vrhove. Ko je omahnilo v zaton, je polagoma ugasnil

tega pa le nihče ne slutiti, da je Ribničan pisal le po Tinetovih navodilih! Tine je hotel v stilih, ki jih sam ne bi napisal, povedati: mislim na te, Metka!

Od sedaj je bilo Metki laže. In hvaležna je bila Tinetu, da se je umaknil.

Ali ko se je začelo grozdje mehčati, sta privihrala z Ribničanom domov. Metko je kar stisnilo pri srcu: kako se naj obnaša pred njim, ki ničesar ne ve? Če bo prijazna s Tinetom, planejo vaški jeziki po njej in bo začela mati iskati prilike, da spregovori na samem z njo. Le zakaj ga je pripeljal Tine s seboj?

Strah je bil prazen. Rogovila sta po vinogradih, vriskala sta ob večerih na Lokačevem vrtu, poskočne je igral Tine na stričvo harmoniko, ali Metkinega doma sta se izogibala. Metko pa je tudi to bolelo. Da ni Tineta blizu, je razumela in ji je bilo prav. Ali kaj se je zamerila Ribničanu? Kako sta se lansko leto pogovorila z očetom! Razglednice ji je pošiljal iz Ljubljane, s potovanja, sedaj pa ko da se ne poznata. Zakaj vsaj njemu ne dovoliš, da pride in pozdravi Majdo, Tine čudaški?

Metka ni prenesla tega. Navsezadnje bi res kdo mislil, da sta se sprla z Ribničanom. Zatajila je svoj ponos in se nastavila, da ni mogel mimo nje.

„Glej jo, Majdo milo, naših hrepenenj dekle!“ Prav nič jeze in užaljenosti ni bilo v njegovem glasu, hudomušnost je kar kipela iz njega.

soj. Čuden, naravaden prizor se je nudit očem. Snežena polja niso več blestela. V nekaj minutah so osivela. Iz zarez in prepado in brezen so rasle vijoličaste sence. Robovi in vrhunci so se odražali čimdalje ostreje in razločneje. Preko bele lepote se je spuščala mrzla blodost, otrplost. Prišlo je tiho umiranje. Obličje gora se je spremenilo kakor bolnikove poteze ob smrti. Temačno, mračno trdo je postalo. Tedaj naenkrat — joj, kaj se je zgodilo? Najvišje vrhove je spet objela mehka sončna svetloba. Pričeli so se nalahko smehljati in žareti. Svetleje in svetleje je naraščal sij in oblil je vrhove z rožnato lučjo, ki se je po kapljicah spuščala navzdol in se raztekala v strani, nežna kot mlada jutranja zarja. Globlje in globlje je rdela v rdečih plamenih, v temnem škrlatu, v nepopisljivi krasoti. Zbudilo se je novo čudovito življenje, vžgano od zašlega sonca, vse veličastnejše nego v beli svetlobi dneva.

Smrt je sončni zaton. Tedaj ugaša luč življenja. Neopojmljiv mir in nedostopna resnost je razlita preko ljubljenskih potez. Srce naše se bolešno krči ob tem pogledu, in hipoma čuti, kako se oddaljuje od njega, ki mu je bilo dosedaj tako blizu. Znano, zaupljivo obličje je tuje, trdo, odvratno. Polagoma pa otrplost popušča, ostre črte se umir, lahen nasmeh preleti obličje in blaži mrtve poteze. Kar vidno se odraža v njem odsev višjega življenja. Nova, življenju povsem tuja lepota je v obličju. Globoka, blagoslovljena tišina, je v njem, neizrekljiv mir, ki gre v srce, da bi jok od hrepenenja. Vselej smrt ne princse tega alpskega žarenja na mrtvaško posteljo. Tudi ne zagori v vsej popolnosti. A kadar zagori, podeli obličju umrlega lepoto, ki je življenje ne pozna. Lepoto v izrazu, ki je vzvišen nad vso čutno lepoto.

Smrt-prijateljica, tako je naslovil A. Rethel

ono svojih risb, ki vse to, za kar zaman iščem izraza v besedi, prestavi preprosto in jasno pred oči. Stari zvonar, ki v stolpu tako mirno spi, je zvesto in ponižno opravljal svoj posel. Zdaj je utrujen. Sonce zahaja za cveto-

Smrt kot prijateljica — A. Rethel

čimi livadami. Zvedavi ptiček prileti na okno in radovedno pogleduje v sobo. Stari ne vidi nič. Zaprl je oči. Sklenil roke. Mesto njega poteguje za vrv smrt v romarski obleki in pozvanja k večeru umirajočega dne. K večeru zvonarja, ki se iz svojega sna ne bo več prebudil. Palmove vejice mu je prinesla smrt s seboj. Mož jih je zaslužil.

Smrt-prijateljica, mislil bom pogosto v življenju nate. Poslušal tvoje tihe pozdrave. Angel božji si, dasi opasan s strahom in obdan od neizprososti, a vendar angel božji.

Od zibelke do groba

Od zibelke do groba,
joj, sinko moj, je kratka pot,
je polna rož in trnja
in zlatih sanj in blodnih zmot.

Z nasmehom nanjo stopiš.
Z očmi, uprtimi v pomlad,
si zidaš nad oblake
palače bajne, pisan grad.

Mirko Kunčič

Vse bliže noč prihaja —
na ustih ti smehljaj zamre;
zaman iztezaš roke —
za gradom grad se ti podre.

Nazadnje truden vsega
z bridkostjo v srcu zaželiš
miru si v črni zemlji
in hrepeneče stisneš križ.

Od zibelke do groba,
joj, sinko moj, je kratka pot.
Presadil kot mladiko
v svoj večni vrt te je Gospod.

„Zakaj se me izogiblujete?“ je brez ovin-kov vprašala.

„Da me ne odvrnete od semenišča!“

Grdi Tine! Vse mu je povedal! Bog ve, kako mu je povedal, da Ribničan niti noče skriti osti!

Le rogajte se, študentje prešerni, preprostem kmečkemu dekletu, ki ga boji vsaka ostra beseda! Niste vredni, da človek zaradi vas trpinči svoje srce!

Po razgovoru z Ribničanom je bilo Metki laže. Res ni Tine vreden, da toliko trpi zaradi njega! In se je skušala potajiti tudi tedaj, kadar so v njeni prisotnosti ugibali, ali pojde Tine v bogoslovje ali ne. Le naj gre, Bog mu daj srečo. Molila bo zanj in za njegovo srečo. Tisto o pesmi „Marjetici“ nikdar živa duša ne zve iz njenih ust.

Izogibala se odslej Tinetu ni, dasi jo je stisnilo pri srcu vselej, kadar je bil blizu. Še bolj tesno ji je bilo, ikadar je čutila na sebi njegov vprašujoči pogled. Najbolj hudo pa ji je bilo, kadar se ji je zdelo, da je žalosten zaradi njenega obnašanja. Po Ribničanovem odhodu je včasih igral na harmoniko same žalostne. Večeri so bili hladni. Tine pa je igral, igral dolgo v noč. Tam s tistega mesta na Lokačevem vrtu so pluli žalostni zvoki proti Metkinemu oknu, kjer je igral Tine tudi tisti večer pred Metkinim godom... Metka ob takih večerih ni mogla spati. Sklonjena je bila z glavo v svoj košati rožmarin na oknu. Žalostno ji je bilo pri srcu, sama ni vedela, zakaj. Edina to-

lažba je bila: kmalu bo konec teh žalostnih večerov. Ko zadonijo vriski po vinogradih in napovedo trgatve, pojde Tine. Kamor koli že, z oktobrom pojde: v bogoslovje, na Dunaj... Nekateri pravijo, da misli najprvo odslužiti svoje vojaško leto. Tudi tja mora z začetkom oktobra, pravijo... Tine pojde. In ljudje se bodo naveličali vleči po zobeh občutljivo Metko. Kalumet je v daljni Ameriki, Vekoslava ni niti toliko domov iz bližnjega mesta, da bi se nazo-bal letošnjega grozdja. Ako pride teta iz Ljubljane letos domov na trgatve, si odnese svojo narodno nošo in Metki bo ostal le spomin na tisti večer pred dobrim letom, ko je tako slonela ob svojih rožah na oknu in ji je šumela svila po predpasniku. Ah, ko da je bil ves tisti večer preživet le v sanjah...

Žalostno igra Tine na harmoniko, žalostno je pri srcu Metki.

„Kaj nocoj zopet ne misliš spati?“ se hudeje s postelje sestra.

„Le spi sama!“

„Zapri okno! Hladno je!“

„Odeni se tudi z mojo odejo!“

„Aha, zopet ti igra! Hu, ko za pogrebom! Da se ne naveliča! Pa da se ti ljubi poslušati in prezebat!“

Kaj ve sestra! Saj ne more razumeti!

Ko je nesla Metka v goro kosilo očetu in bratom, ki so pripravljali posodje za grozdje in mošt, je stopil tam izza podrte zidavnice Tine pred njo. (Dalje prihodnjič)

NA GROBEH

Pred nekaj leti je umrla neki učiteljici sestra, na katero je bila navezana kot nekaj na mater. Vere v posmrtno življenje ni imela, zato je neizmerno trpela. Torej tako se življenje konča, je govorila. Komaj sva okusili prvi dihi pomladi, že je morala iti. In za njo ni poti. Spremenila se je v nič, odkoder je prišla. Telo ji bo sprhnelo in nikoli je ne bom videla več...

Resnično, nekaj groznega je ob smrtni postelji ljubljenskega človeka za onega, ki ne veruje v posmrtno svidenje. Razumljiv je ob takih prilikah obup.

Toda, prijatelji in prijateljice, mi verujemo, da so v grobovih naših dragih le slabi ostanki telesa, duša pa je zletela v večnost, kjer čaka nas, da pridemo za njo. Verjemite mi, da so redki, ki v resnici ne verujejo. Ti so ubogi revčki. Večina ljudi pa, zlasti med gospodo, ki v življenju ne izpolnjujejo verskih dolžnosti in se ponasajo, ko da so tuji Bogu in Cerkvi, niso neverniški. Življenje, služba, kruh so jih spravili na tako pot. Laže se živi tako. Delajo se, ko da jim ni posmrtnost nič, norčujejo se iz duhovnika in Cerkve. Ko pa ležejo na smrtno posteljo, prosijo takoj za duhovnika in sveto popotnico: groza jih je pred temno večnostjo. Torej ne glejte na te ljudi, češ, gospoda ne živi po božjih zapovedih, pa ji je vseeno dobro. Gospoda je pokvarjena, gospoda laže, gospoda je strahopetna, gospoda je izgubila vse ono zdravo, plemenito, kar je imela, dokler še ni bila gospoda...

To sem hotel povedati ob spominu na verne duše v vicah. Ni ga večjega božjega daru, kot je vera. Zato se nič ne ozirajte na besede ali pisanje ljudi, ki govorijo ali pišejo drugače, kot na tihem mislijo. Vi bi se držali njihovega evangelija in se pogubili, oni pa bi se pred smrtjo zbalis strašne večnosti, pa bi prosili Boga odpuščanja. Mogel bi naštetati vrsto ljudi, ki so učili brezboštvo, a so na smrtni postelji vse preklicali!

Torej na vernih duš dan se spomnimo vseh naših dragih, ki so umrli, a živijo sedaj na onem svetu. Rešeni so prevar zemeljskega življenja, a trpijo morda v vicah težke muke, preden se bodo očistili zadnjega madeža in poleteli v božje naročje. Največje trpljenje duš v vicah obstoji v domotožju za Bogom; tega domotožja ne bo nihče izmeril. Bil si na tujem, kopal si v jami, ob sobotah si bil prost. Rad bi doživel soboto domovine, zvonove, ki oznanjajo nedeljo, praznično občutje vasi in njiv; ne, tega v mrzli tujini ni. In zahrepeniš z neskončno silo po domu, po materi, po očetu, nevesti. Prijatelj, vse to ni nič v primeri s hrepenečim domotožjem, ki ga trpi duša v vicah. In še druge muke trpe te reve, kakor nas uči sveta Cerkev. In nič si ne morejo pomagati, kakor človek so, ki so mu posekani vsi udje. To so največje reve, katerih ne moremo in ne smemo pozabiti, če imamo le kosček srca.

Za nekatere rajne molijo njihovi sorodniki, plačujejo za svete maše, ob sleherni dnevni molitvi se spominjajo tudi njih: za vse verne duše v vicah, za mater, očeta in sestre... Koliko pa je ljudi, ki nimajo nikogar. V življenju so bili sami, v smrti so sami. Ti trpe že morda stoletja strahotne muke in nihče ne izmoli zanje očenaša. To so mrtvi proletarci, za katere nima nihče srca.

Prijatelji, če obdarujete otroke ali mater ali reveža, ki stoji na cesti, mislite: ta dar naj velja za one pozabljene v vicah. In če zmoliš očenaš, ko stopiš v cerkev ali na pokopališče, naj velja tem zapuščenim. Vsako dobro delo, ki ga storiš, naj velja njim. Potem si dvakrat socialno čuteč človek, ker pomagaš najbednejšim.

In končno: Te duše bodo vračale, ko bodo očističene. Takrat namreč zadobe tudi one več pravič in Bog jih bo rad poslušal, ko bodo prosile zate. Nič ti ne bodo ostale dolžne. Prišla bo ura, ko jih boš strašno rabil. Odhajal boš z zemlje skozi temno pot v večnost. Groza te bo. Takrat ti bodo prišle naproti te duše in te povedle na tvoj prostor.

Prijatelji in prijateljice, ne le naših očetov in mater, sestra in bratov, marveč tudi onih, ki nimajo svečke na grobu, se spominjajte te dni. S tem bomo izpolnili največjo ljubezen, ki jo človek izpolni: more: darovali se bomo onim, ki jih nikoli videli nismo... L. G.

Športni kotiček

NOGOMET

Presenetljiva zmaga Avstrije nad Anglijo

Na stadionu v Wembley v Londonu je pred 65.000 gledalci nogometna reprezentanca Avstrije premagala reprezentanco Anglije z rezultatom 3:2, (polčas 0:1). Zmaga avstrijske reprezentance nad enim izmed favoritov svetovnega nogometnega prvenstva pomeni velikansko presenečenje za svetovni nogomet, zlasti še, ker so Avstrijci zmagali po desetih porazih v igri z najboljšo ekipo britanskega otoka. Srečanje je bilo pod reflektorji. Sodil pa je Francoz Schwinte.

Avstrijci so presenetili z odlično igro. Po prepričljivem porazu z zahodnonemško nogometno reprezentanco pred tremi tedni

Bobbyja Charltona, toda Avstrijci so takoj prevzeli iniciativo. Šele v 53. minuti je izenačil Flögel, toda čez šest minut so Angleži spet vodili po голу Connelyja.

Zadnji del igre je pripadal avstrijskim nogometašem, ki so najprej v 73. minuti izenačili po Fritschu. V 80. minuti pa je isti igralec dosegel zmagoviti gol.

Avstrija-Dunaj : Avstrija-Celovec 3:1

Na Dunaju je bila preteklo nedeljo nogometna prvenstvena tekma med dunajsko Avstrijo in celovško Avstrijo. Po 21 minu-

z rezultatom 1:4 in slabi igri v kvalifikacijah za svetovno nogometno prvenstvo, ni nihče pričakoval, da bo naša avstrijska reprezentanca tako neprijetno presenetila Britance. Avstrijski nogometaši so pokazali v Angliji zelo hiter nogomet, poln poleta. Angleški nogometaši so bili sicer dvakrat v vodstvu; že v tretji minuti so vodili po голу

tah so vodili Dunajčani že s 3:0. Izgledalo je, da bo končni rezultat zelo visok. Toda še pred prvim polčasom so Celovčani zadeli enkrat nasprotnikovo mrežo, in tako postavili pravzaprav že končni rezultat, kajti v drugem polčasu ni bilo na obeh straneh nobenega gola.

Vodja celovške Avstrije Gerdi Springer je

LEVO:

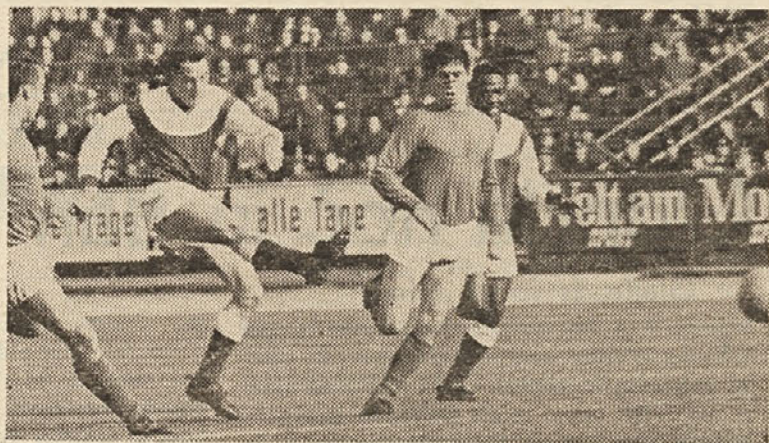
Z leve noge je streljal novinec avstrijske nogometne reprezentance Fritsch v Londonu in s tem izenačil rezultat na 2:2 (na sliki). Nekaj minut pozneje je dosegel isti igralec še en zadetek in tako privedel Avstrijo do zmage nad Anglijo; končni rezultat 3:2 za Avstrijo.

DESNO:

Drugi gol za Dunajčane: Kodat je streljal neubranljivo v mrežo celovškega gola. Bahr, Büllwatsch in Jacare zasledujejo potek strela.

SPODAJ:

Častni gol za Celovčane na Dunaju: Lampichler (peti od desne) je streljal prosti strel in ukanil Öczana (na tleh).

HOKEJSKA SEZONA V POLNEM TEKU

Avstrijski hokejski prvak KAC je slabo začel, a v nadaljevanju se je moštvo vrglo in doseglo tri lepe zmage.

V prvi tekmi je celovški KAC gostoval v Ljubljani in izgubil proti jugoslovanski hokejski reprezentanci s 5:3. V torek minulega tedna je hokejsko moštvo KAC premagalo švicarske hokejiste EHC Visp s 7:4. Igrali so za „Alpski pokal“. V petek in soboto, prav tako preteklega tedna, pa je celovški KAC igral s švicarskimi hokejisti SC Bern. Šlo je za pokal evropskih prvakov (prvo kolo). KAC je zmagal obakrat z rezultatom 7:4 (v petek) in 10:3 (v soboto). Povratni tekmi mora avstrijski prvak igrati v Bernu in Zürichu.

Največja založba na Koroškem

Veliko premalo poznana v območju našega podeželja je založba **Eduard Kaiser Verlag**, zato pa toliko bolj znana v širnem svetu, saj je njena duhovna podoba, pa tudi njena tehnična ureditev zdrava in sodobna:

Založba posveča veliko skrb zadostitvi vsakršnih želja. Tako izdaja n. pr. **KLASIKE** nemške in svetovne književnosti v ličnih in skrbno sestavljenih, praktično urejenih in izbranih knjigah, v katerih najde bralec vse tisto, kar ima še danes veljavo. Knjige so nepričakovano poceni. Samo nekaj imen: **Friedrich Schiller** - drame, **Johann Wolfgang v. Goethe** - drame, **William Shakespeare** - kraljevske drame, **Heine** - pesmi, **Knjiga balad** itd.

Pa tudi **ZGDOVINSKIM ROMANOM** posveča založba veliko skrb: **Gerhart Ellert** — izmišljeno ime za koroško posateljico Gertrude Schmierger — je n. pr. častno zastopana v tej založbi: **Mohamed**, „poslanec

božji“ se nam razodene z vsem ozadjem nastanka in razvoja te tretje veroizpovedi, ki sloni na veri v enega boga. **Dolores Vieser**, prav tako znana koroška pisateljica, riše v svojem romanu „Hemma von Gurk“ življenje te enkratne žene, ki je ustanovila samostan na Krki. **C. S. Forester** nam priča v svojem delu „Das verlorene Paradies“ Kolumbusovo dobo. Forester je angleški avtor. Pa tudi **Ludwig Ganghofer** je n. pr. zastopan s čudovitim delom „Der Ochsenkrieg“, v katerem nam oživlja 15. stoletje — salzburško pokrajino. Vse te knjige so obširne, od 300—500 strani, vendar stanejo samo od 30—40 šil.

Pa tudi **moderne** avtorje tiska ta založba, znamenite pisatelje z vsega sveta. Razen tega **praktične** knjige, številne v slikah, kriminalne romane. Težko je na kratko povedati o tako obširnem programu te založbe, zato naročite prospekte in se poglabite vanje!

KEINER KANN ALLES WISSEN

Jedoch ein Blick in dieses moderne und auf neuesten Stand gebrachte Lexikon orientiert Sie sachlich und klar über alle Fragen, die sich im täglichen Leben stellen.

Mit 50.000 Stichwörtern, 2.600 Textillustrationen, 48 Bildtafeln - davon 24 mehrfarbig - ist dieses Universal-Lexikon eine Sensation auf dem Buchmarkt.

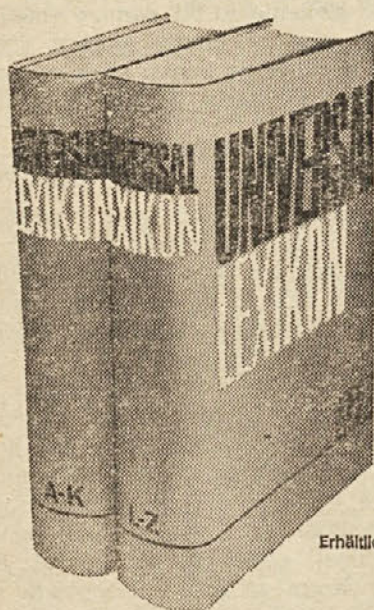
WERBEVERKAUF
Ohne Mitgliedschaft und
Abnahmeverpflichtung
2 Bände zusammen nur

S160.-

Erhältlich bei:

EDUARD KAISER VERLAG
Buchgemeinde Alpenland OHG

Villach, Klagenfurter Straße 4
Wolfsberg, Spörergasse 130

Klagenfurt, Wiener Gasse 10

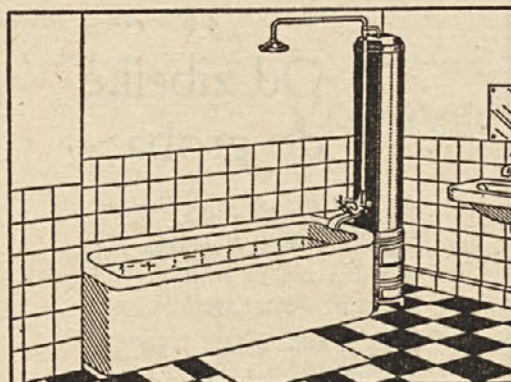
Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maurec

Klagenfurt, Alter Platz 35

Vse za vodno instalacijo (sanitarni material) dobavlja

Bratje Rutar & Co.

Dobrola ves — Eberndorf

VILLACH - BELJAK GERBERG. 6

Lastnik: **HANZEJ KOVAČIČ**

Senzacionalni padec cen!

**NUDI SE VAM MOŽNOST,
DA ZELO POCENI NAKUPITE!**

Vrtna gugalnica
zložljiva, za 2 osebi,
plastična sončna streha
z mizico **Š 1480.-**

Vrtni stoli
s podlahtnikom **Š 185.-**

Vrtni stoli
brez podlahtnikov **Š 155.-**

Vrtna mize
z zloženimi ploščami
premer 75 cm **Š 370.-**
premer 60 cm **Š 320.-**

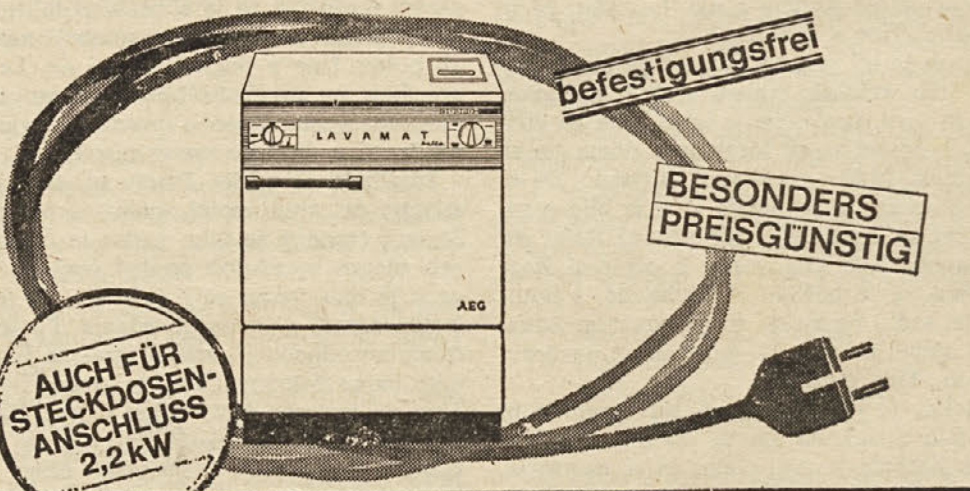
Vrtni senčniki
v raznih barvah,
premer 150 cm **Š 265.-**

**Sami se prepričajte,
zato nas obiščite!**

AEG

LAVAMAT BELLA

Der preisgünstige Waschvoll-
automat für 5 kg Trocken-
wäsche mit „D“-Effekt für
stark verschmutzte Wäsche —
ohne Bodenbefestigung — An-
schlußwert 2,2 kW oder 3,3 kW
Trommel und Laugen-
behälter aus NIROSTA-Edel-
stahl, Zwei-Laugen-Verfahren
mit Vorwäsche und Klar-
wäsche, durch Knopfdruck
wählbare Waschprogramme,
elektrische Türverriegelung,
stufenloser Temperaturregler.

**AUCH FÜR
STECKDOSEN-
ANSCHLUSS
2,2 kW**

befestigungsfrei

**BESONDERS
PREISGÜNSTIG**